

Srebrna medalja Apimondia, podeljena reviji Slovenski čebelar – Vancouver 1999

KONGRESNO LETO – APIMONDIA 2003

letnik CV - leto 2003

3

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0030-4097

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

- Franc Grajzar:* Čebelarjeva opravila v AŽ panju v marcu 65
Bojan Korbar: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v marcu 70
Borut Preinfalk: Veterinarski nasveti za marec 72

ČEBELARSKI KONGRES

- Matija Božič:* Moje videnje kongresa Apimondia 2003 73

PRODAJA ČEBELJIH PRIDELKOV

- Milan Meglič:* Drugo srečanje preglednikov za med 74
Milan Meglič: Kontrolirana pridelava medu 75
Mira Jenko - Rogelj: Mejne vrednosti ostankov kemičnih sredstev v medu 76

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

- Nace Sotlar:* Pri slovenskem čebelarju v Sydneyju 79

MEDOVITE RASTLINE

- Pavel Zdešar:* Opazovalno-napovedovalna služba medenja pri MKPG, KIS in ČZS 82

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

- Ljubo Struna:* Šolski čebeljak in čebelarji v Borovnici 84
Ludvik Kramberger: Občni zbor Čebelarskega društva Peter Dajnko Gornja Radgona 84

V SPOMIN

MALI OGLASI

87

89

THIS MONTH' WORK FOR BEEKEEPERS

- Franc Grajzar:* Beekeepers Jobs in AŽ Hives in March
Bojan Korbar: Beekeepers Jobs in Multi-Story Hives in March
Borut Preinfalk: Veterinary Advice for February

BEKEEPERS CONGRESS

- Matija Božič:* My View of the Apomondia 2003 Congress

SALES OF HIVE PRODUCTS

- Milan Meglič:* The Second Meeting of Honey Examiners
Milan Meglič: Controlled Honey Production
Mira Jenko - Rogelj: The Limit Values of Residues of Chemical Substances in Honey

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

- Nace Sotlar:* A Visit to a Slovenian Beekeeper in Sidney

BEE PLANTS

- Pavel Zdešar:* The Nectar Flow Observation and Forecasting Services at the MKPG, the Institute of Agriculture and the Beekeepers' Association of Slovenia

FROM SOCIETY LIFE

- Ljubo Struna:* The School Beehouse and the Beekeepers in Borovnica
Ludvik Kramberger: The Annual General Meeting of the Peter Dajnko Beekeepers Society in Gornja Radgona

IN MEMORIAM

SMALL ADVERTISEMENTS

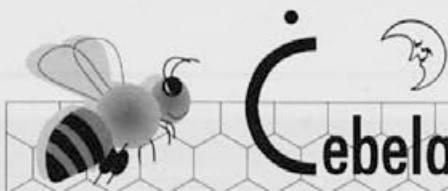
VABILO NA 52. OBČNI ZBOR ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

V skladu z drugim odstavkom 18. člena pravil Čebelarske zveze Slovenije sklicujem 52. redni občni zbor Čebelarske zveze Slovenije.

Občni zbor bo v SOBOTO, 29. marca 2003, ob 10. uri, v prostorih Čebelarskega centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8.

Čebelarske organizacije, članice ČZS, prosimo, da v skladu s 16. členom pravil ČZS delegirajo enega delegata in mu dajo pooblastilo.

Lojze Peterle, predsednik ČZS

čebelarjeva mesečna opravila

FRANC GRAJZAR,
Vir pri Domžalah

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ PANJU V MARCU

Zvončki in trobentice, matice ...

Gornji podnaslov sem si sposodil iz znane slovenske popevke. V srcih čebelarjev v tem mesecu zares zazveni ta pesem, še zlasti, ko opazujemo veselo vračanje čebel s prvih pomladnih cvetov. Veselje jih je opazovati pred panji. Prinašajo predvsem cvetni prah, če je dovolj toplo, pa že tudi majhne količine medičine. Posebej veseli so lahko tisti čebelarji, ki imajo v okolici svojega čebelnjaka še pomladno resje. Pri njih se namreč proti koncu meseca, seveda če je dovolj toplo, ob zalegi že lahko pojavi venček svežega medu. Ob takih razmerah matice še bolj pospešijo zaleganje. Moram pa opomniti, da to morda ne bo v celoti veljalo za ta mesec. Ker moram pisanje mesečnih opravil končati že mesec dni pred izidom Slovenskega čebelarja, se do takrat lahko še marsikaj spremeni. V tej zimi je nekako vse nepredvidljivo. Na mojem vrtu in tudi drugod so že prvi dan novega leta cvetele trobentice, leska pa je bila tik pred razprtjem prašnikov. Upam, da se narava ne bo preveč poigrala, čeprav se sčasoma po navadi vse poravnava. Seveda je za nas čebelarje najlepše, če vse poteka normalno. Prava zima naj bi bila, ko je zanjo čas, potem pa lepa pomlad. A ne gre po našem naročilu. Bojim se, da bo obveljal rek: »Zelen božič, bela velika noč.« Božič je bil ne samo zelen, ampak tudi zelo topel. 23. decembra je bilo v senci 10 °C in čebele so živahno izletavale, prav tako pa tudi 30. decembra. Še topleje je bilo 3. januarja, ko je bila temperatura kar 11 °C, na Ptuj pa celo 16 °C. Logično je, da so čebele izletavale še živahneje. Na srečo je potem 6. januarja po vsej Sloveniji začelo snežiti in zavladala je prava zima.

Glede na zemljepisno lego je marca vreme v Sloveniji posebej nepredvidljivo. Temperature so lahko še zelo nizke, tudi pod 0 °C, predvsem ponoči, po drugi strani pa se živo srebro lahko podnevi povzpne tudi do 20 °C. Po navadi se proti koncu meseca že bolj otople. Temu se podreja tudi širjenje in krčenje čebelje gruč in s tem obseg čebelje zalege. Dogaja se celo, da je v prvi tretjini meseca zalega že na štirih ali petih satih, a se zaradi neugodnih vremenskih razmer do konca meseca ne poveča. Pri tem je seveda treba

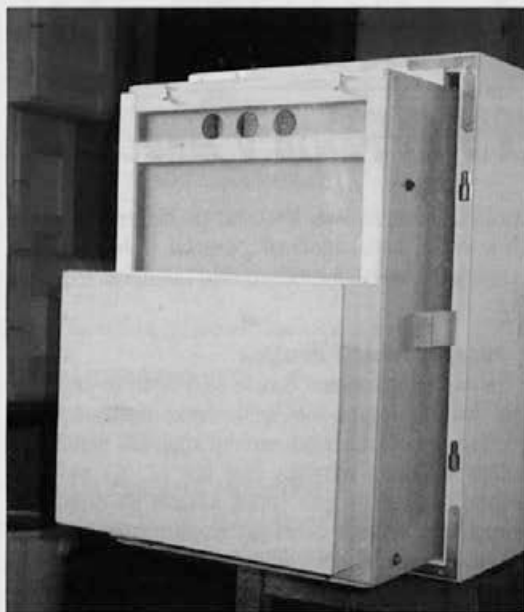
upoštevati zemljepisno lego. Na posameznih območjih je razvoj lahko zgodnejši, drugod v Sloveniji pa v primerjavi z osrednjim delom celo zamuja za teden ali dva.

Poseg v čebelje družine

Še naprej opazujemo čebele na bradah in preverjamo, kaj se dogaja. Vse tisto, česar nismo opravili prejšnji mesec, moramo narediti zdaj. Ob prvem nekoliko toplejšem vremenu (več kot 12 °C) moramo najprej pogledati v tiste panje, ki smo jih zaradi ne-normalnega vedenja čebel pri zrelih panjev že prejšnji mesec označili kot sumljive. Lahko se zgodi, da se je medtem kaj podobnega pojavilo še pri katerem drugem panju ali pa je družina izgubila matico. Če je dovolj močna, ji dodajmo rezervno družino! Če gre za šibkejšo družino, jo ometemo v drug panj, če smo prej ugotovili, da vzrok za to ni bolezen. Če je bil panj zelo okužen z nosemo, družino zažveplamo, satje izločimo, panj pa temeljito očistimo z vročo vodo, v kateri smo prej raztopili natrijev hidroksid, potem pa ga še razkužimo z očetno kislino! Očistiti moramo tudi prednjo stranico panja. Potem lahko panj naselimo z rezervno družino. Najbolje je, da imamo te družine na drugi lokaciji.

Marca torej matice pospešeno zalegajo, s tem pa kopni tudi zaloga hrane. Zato je nujno, da zdaj ugotovimo, v kakšnem stanju so družine v panjih. Izberemo si enega izmed toplejših dni, ko je v senci vsaj 15 °C, in se lotimo sistematičnega pregleda vseh čebeljih družin. Predhodno si pripravimo beležko, v katero bomo zapisovali podatke o navzočnosti zalege, o moči družine, o zalogi hrane in druga opazanja. Sam imam npr. za ta namen debelejši zvezek, v katerega zapišem številke panjev in za vsak panj predvidim določeno število strani, na katere v kratkih vpisujem podatke. Če želi kdo uvesti tak način, naj si na notranji strani platnic zvezka naredi legendo, ki jo bo uporabljal toliko časa, dokler si ne bo zapomnil svojih skrajšanih oznak. Tak zvezek mi tako zadostuje za več let; ustreza mi tudi zaradi prevoza čebel na pašo. Na terenu podatke vpišem, doma pa jih pred naslednjim obiskom pregledam in si posebej označim samo tiste številke panjev, ki jih je nujno treba še enkrat pregledati ali kaj ukrepati. Tam je namreč časa manj, kot če imaš čebele vedno blizu doma. Nekateri oz. celo marsika-

AŽ panj z zaprto zaklodo in pitalnikom

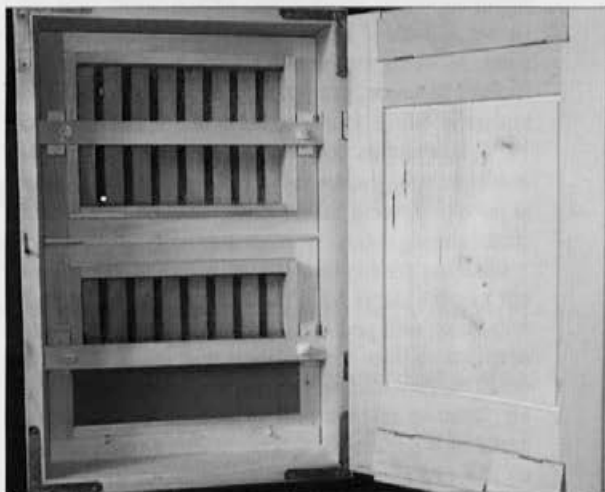
teri vpisujejo podatke v evidenčne listke, te pa obesi-
jo na zunanji ali notranji strani vratc panjev. Pred ča-
som sem tudi sam uporabljal ta način, vendar so se
med prekladanjem za prevoz potrgali. Če so čebele
vedno na stalnem mestu, pa je tak način čisto v redu.
V prihodnje bo treba misliti na sodobnejši zapis. V tu-
jini so na razpolago posebni računalniški programi za
čebelarstvo.

Ob primernem vremenu in temperaturi se torej lo-
timo dela. Pripravimo kozico in po potrebi baterijo,
če v čebelnjaku ni dovolj svetlobe. Ta prvi pomladan-
ski pregled, ki mu rečemo tudi kontrolni pregled, naj
bo čim krajši. Po odstranitvi opaža in okenca iz panja
vzamemo samo en sat in ga postavimo na kozico. Vza-
memo tistega, na katerem je najmanj čebel, zato na
njem tudi ni zalege. Paziti moramo namreč, da panja
preveč ne ohladimo ali celo prehladimo zalego. Do-
volj je, če preostale sate samo razmikamo in ob tem
ugotavljamo moč družine, navzočnost čebelje zalege
in zalogo hrane. Rečemo tudi, da sate prelistamo.
Ugotovitve si zapišimo! Naslednji korak je ukrepanje
po zapisih. Družinam, ki nimajo dovolj velike zaloge
hrane (vsaj 5 kg), jo nujno dodamo. Najboljša je hra-
na v rezervnem satju, sicer pa dodamo sladkorno raz-
topino ali pogače. Še boljša je medena raztopina iz
medu iz domačega čebelnjaka, če vemo, da v njem ni
spor hude gnilobe. Pri dodajanju tekočine pazimo na
ustrezno temperaturo, po 19. marcu (sv. Jožef) pa
smo lahko že brez skrbi. Če bo hrane primanjkovalo,

bodo matice omejevale zaleganje, zato bodimo pozor-
ni! Pri pregledu katere izmed družin pa lahko tudi
ugotovimo, da je trotovec. V tem primeru je družino
najbolje omesti pred čebelnjak, pred tem pa moramo
žrelo panja zapreti. Pri vsem delu pri čebelah kar naj-
bolj skrbimo za čistočo!

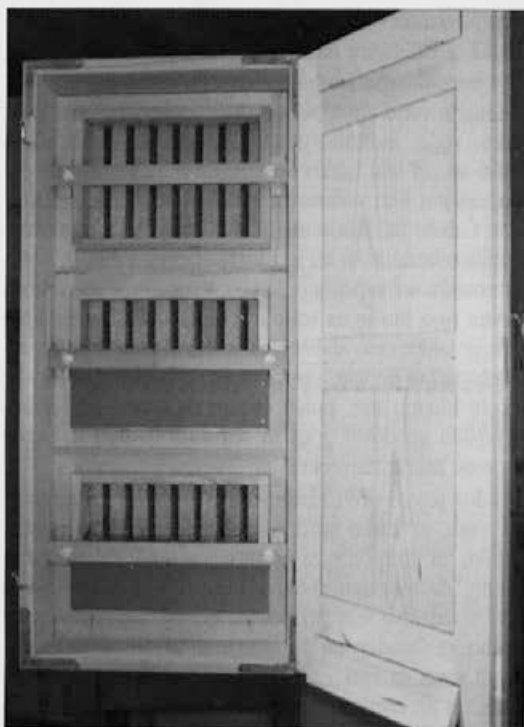
Izbira panja

V januarski številki sem napisal, da za začetnika ni
pomembno, s kakšno vrsto panja začne čebelariti. Kaj
pa, ko si pridobi že nekaj izkušenj in bi rad povečal
čebelarstvo? Kako naj se odloči? V zvezi s tem je dan-
danes veliko možnosti in ni se lahko odločiti. Čebe-
larji že nekaj časa ugotavljajo, da je 10-satni AŽ panj
premajhen. Obiskoval sem številna predavanja g. Zde-
šarja, našega znanega čebelarskega strokovnjaka, poz-
navalca gozdnega medenja in odličnega predavatelja.
Nazadnje sem se udeležil seminarja »O napovedova-
nju gozdnega medenja in izrabi čebeljih paš« pod nje-
govim vodstvom in v organizaciji ČD Petra Pavla Gla-
varja v Komendi. Tak seminar bi priporočil vsakomur,
ki se namerava resno ukvarjati s čebelarjenjem. G.
Zdešar je na tem seminarju izrekel besede, ki so mi
posebej ostale v spominu: »Kot je bil v začetku 20. sto-
letja kranjič cokla razvoja slovenskega čebelarstva, je
to v 21. stoletju prostorninsko omejen AŽ panj in
preusova metoda prestavljanja satja.« Pri tem gre za
standardni AŽ panj z dvema etažama, plodiščem in
mediščem. Razvoj v tem panju je omejen, matici kma-
lu zmanjka prostora za zaleganje, zato družine brez
večjih posegov čebelarja prezgodaj preidejo v rojilno
razpoloženje. Nekateri čebelarji že nekaj časa preiz-
kušajo različne izvedbe AŽ panja, pri tem pa so si se

Desetsatni AŽ panj

Trietažni AŽ panj

veda pridobili tudi določene izkušnje. Vsekakor mora čebelar, preden se bo odločil za večjo naložbo v posodobitev oz. zamenjavo panja, dobro premisliti in se pozanimati pri čebelarjih, ki že imajo izkušnje z določeno vrsto panja. Izbira panja narekuje tudi pašni okoliš. Pomembno je še, ali nekdo čebelari na stalnem mestu ali čebele prevaža. Vsaka vrsta panja zahteva svojo tehnologijo čebelarjenja. Brez premisleka in dobre priprave bi lahko imeli še slabše uspehe kot prej s standardnim AŽ panjem, vzrok pa bi iskali v novem panju. Nekateri čebelarji so se za to že odločili. Več čebelarjev že dolga leta uspešno čebelari s Kirarjevimi panji, predvsem na Štajerskem, po vsej Sloveniji pa uspešno čebelarijo tudi z zakladami. V zadnjih letih čebelarji preizkušajo še t. i. Kozinčev panj, to je 11-satni AŽ panj, v katerega so dodani 2-krat po trije sati, postavljeni prečno (na toplo stavbo), poleg tega pa tudi trietažni AŽ panj in 12-satni AŽ panj. Navajam le tiste, ki jih pri nas največ uporabljajo. Vsakdo se je navadil čebelariti v panju, ki ga je izbral sam. So pa tudi čebelarji, ki so večje število panjev opremili z zakladami, a so jih pozneje opustili ali zamenjali za drugo povečano izvedbo, čeprav so po izjavah natočili vsaj 50 odstotkov več medu kot prej brez zaklad. Kot kaže, so se zaklade bolj uveljavile pri čebelarjenju na

stalnem mestu. Nekateri čebelarji prevažalci ostajajo pri standardnem AŽ panju. Naj navedem izjavo enega izmed njih: »Navaden AŽ panj mi povsem zadošča. Pri prevozu se na novi paši nekaj čebel izgubi in potem ni premajhen. Zadovoljen sem, če na vsaki paši dobim eno točenje.« Vsakdo izbira in se odloča po svojih zmožnostih, pri tem pa so pomembne tako fizične sposobnosti čebelarja kot tudi potrebna nova vlaganja.

Posebej naj omenim panj, ki ga zadnje čase številni čebelarji uvajajo v svoja čebelarstva. To je že omenjeni s tretjo etažo povečan AŽ panj oz. trietažni panj. Po izjavah večjega izdelovalca panjev proda sicer 70 odstotkov standardnih desetsatarjev, poleg teh pa proda največ trietažnih. Čebelarji v mojem okolju kar precej uvajajo trietažni AŽ panj in ga tudi zelo hvalijo. Po njihovih izjavah natočijo za 100 odstotkov več kot v običajnem AŽ panju. V čebelnjaku lahko vertikalno namestimo po dva panja, ki skoraj pokrijeta višino običajnih treh panjev, enako pa je tudi v prevoznih enoti. Postopno lahko menjamo panje ali jih dokupujemo, pri tem pa čebelnjakov ni treba posebej predelati. Spodnji dve etaži sta uporabljeni kot plodišče, tretja pa kot medišče. Po mojem mnenju se ta najbolj približa naravnemu razvoju čebel, čeprav je še vedno omejen, je pa enako priročen za upravljanje od zadaj. Vse navedene izvedbe, razen Kirarjevega, izdeluje znani slovenski mizar serijsko. Škoda, da noben panj ni

Zaklada za AŽ panj

urejen tudi za uporabo preventivnih ukrepov, predvsem za preprosto ugotavljanje navzočnosti varoe. Predvsem pri trietažnem panju to najverjetneje ne bi bilo težko narediti, ob tem pa bi korigirano višino dveh trietažnih panjev poravnali z višino treh standardnih AŽ panjev.

Številnim čebelarjem manjkajo izkušnje in primerjave različnih sistemov panjev, ki jih uporabljajo pri nas. Vsak hvali svojo novo naložbo v posodobitvi ali obnovitvi AŽ panja, konkretnih primerjav glede na praktične izkušnje pa še nisem zasledil. Žal še nobena od pristojnih institucij ni nepristransko in z analizami ugotovila, kaj je za naše razmere najboljše. Na tej podlagi bi lahko standardizirali nov optimalen panj, vsaj kot najboljšo alternativo običajnemu 10S AŽ panju. Tako bomo za zdaj še naprej preizkušali vsak zase.

V tem zapisu sem želel pomagati pri razmišljanju čebelarjem in jih spodbuditi, da dobro premislijo, preden se dokončno odločijo za določeno vrsto AŽ panja, saj je to povezano tudi s precejšnjimi stroški. Žal mi je, če mi ni uspelo svetovati konkretnije.

Po mojem mnenju je to za slovenske čebelarje tako velik problem, da bi nujno potrebovali pomoč ustrezne strokovne službe. Upam, da bo Čebelarska zveza Slovenije ob pomoči Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano čim prej po končanih velikih projektih, kot sta dokončna ureditev Čebelarskega centra Slovenije in kongres Apimondie, začela reševati to problematiko.

Kaj bomo ta mesec še postorili za naše čebele?

Februarja smo panje pripravili za barvanje. Zdaj se lahko lotimo tudi barvanja, in to najbolj čim prej v začetku meseca, ker so lahko izleti pozneje že pogostejši. Panje barvamo ob hladnejših ali deževnih dneh, ko čebele ne izletavajo, in še to najbolj zjutraj. Žrela panjev, ki jih nameravamo pobarvati tisti dan, zapremo, po potrebi še dodatno očistimo in jih pobarvamo z ekološko barvo. Takoj potem žrela že lahko odpremo.

Če smo prejšnji mesec pripravili satnike in jih zažičili, zdaj že lahko vanje vtremo satnice. Nekdaj smo za ta namen uporabljali posebno kolesce na ročaju. Po poprejšnjem segrevanju smo nato s kolescem vtirali žico v satnico. Zdaj to že dolgo časa veliko lažje in hitreje delamo ob pomoči elektrike. Na oba zabita žeblička na satniku, na katera je pritrjena žica, pritismo oba kontakta ločilnega transformatorja oz. zažičevalca. S tem pustimo električni tok skozi žico, napeljeno v satniku, satnica ob njej se topi in s tem se

žica pogloblja v satnico. Tok moramo pravočasno prekiniti.

V tem mesecu matice pospešeno zalegajo, zato potrebujejo vodo. Če v bližini ni naravnih izvirov ali pretokov vode, moramo poskrbeti za napajalnike. Kljub temu se pri tem lahko vprašamo, ali je to res potrebno, saj jim tudi v naravi ni nihče nastavljal napajalnikov. Čebele prinašajo medicino, ki vsebuje precejšnjo količino vode, tako da jo morajo celo izločiti, če v panju ostaja več medicine, kot jo porabijo. Tudi vsakodnevna rosa jim je na voljo. Če postavimo slab napajalnik, je lahko celo slabše, ker s tem širimo nosemo tudi na zdrave čebele, ki prihajajo tja po vodo. Drugače je, če imamo npr. poleti čebele na hojevi paši v notranjskih gozdovih, kjer ni naravnih vodnih virov, pa še rose takrat največkrat ni.

Kdor jeseni pred zazimljenjem ni sortiral rezervnega satja, to lahko stori zdaj. Najprej mora ugotoviti, koliko ga potrebuje za nastavitve v medišča. Če računamo, da moramo spomladi vsaki pridobitni družini dati v izdelavo vsaj po pet satnic, bo zadostovalo, če bomo za standardne 10-satnarje obdržali po pet izdelanih satov za vsako družino. Pri tem ločimo medene sate, saj jih bomo po potrebi lahko že ta mesec dodajali v plodišča družin s pomanjkljivo zalogo hrane ali pa jih bomo pozneje uporabili pri izdelavi rezervnih družin. Od preostalih satov izločimo vse zveržene sate, sate s preveč trotovinami celicami in stare temnejše sate. Vse to potem prekuhamo v čist vosek. Odbrane najlepše sate, ki so ob pogledu proti svetlobi tudi prosojni, shranimo za poznejšo uporabo v mediščih. Tudi tisti, ki so prezimovali čebele v obeh etažah, zdaj lahko izločijo slabe sate. Ko iz satnikov izrežemo vse staro satje, ga lahko prekuhamo sami, za to pa je več načinov; lahko ga tudi odpeljemo k izdelovalcem satnic, ki voščine sprejemajo v kuho. Tako ga lahko kar takoj zamenjamo za satnice. V tem primeru bo seveda izkupiček čebelarjev manjši.

Kot vsi čebelarji že dobro vemo, bomo letos gostitelji čebelarskega kongresa Apimondia in čebelarjev z vsega sveta. Pripravimo posebej tudi naše čebelnjake! Čeprav si bodo gostje po večini ogledovali vnaprej izbrane in določene čebelnjake, se lahko ustavijo tudi pri naključno izbranem čebelnjaku. Zato uredimo tako notranjost kot zunanost naših čebelnjakov! Mogoče je kje treba obnoviti barvo, drugod pa samo temeljito pospraviti v čebelnjaku in okoli njega. Odstranimo navlako, ki se marsikje nabira v okolici čebelnjaka. To naredimo tudi zaradi sebe, okolice in naših kupcev čebeljih pridelkov! Vsa pohvala tistim, ki imajo svoje čebelnjake in njihovo okolico vedno zgledno urejene.

Kratki nasveti za začetnike

- Če želite kupiti čebele, se zdaj pozanimajte zanje, tudi prek oglasa v Slovenskem čebelarju! Pri nakupu zahtevajte zdravstveno spričevalo za čebele!
- Vtrite satnice v zažičene satnike!
- Če je zunanja temperatura vsaj 15 °C, na hitro pregledajte družine! Predvsem ugotovite, ali imajo družine dovolj hrane in zalego, sicer ukrepajte!
- Pripravite beležko (ločeno od beležke ali dnevnika splošnih posegov v panje – glej kratke nasvete za

začetnike v februarju) in vanjo vse leto vpisujte vse podatke o vsakem panju posebej! Namesto tega si lahko kupite ali naredite tudi evidenčne liste in jih obesite na panje.

- V krajih s toplejšim podnebjem proti koncu meseca vstavite gradilnik!
- Opazujte let čebel pred panji! Ob morebitnih sumljivih znakih pokličite izkušenega čebelarja!
- Poskrbite za red in čistočo! Tudi okrog čebelnjaka!

PREDAVANJA V ČEBELARSKEM CENTRU SLOVENIJE V MARCU 2003

Čebelarje obveščamo, da bomo MARCA 2003 v Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici 8 za čebelarje in ljubitelje čebelarstva organizirali več predavanj.

PREDAVANJA BODO OB PETKIH:

7. MARCA ob 18. uri – MILAN MEGLIČ – TRŽENJE IN PREDPISI

14. MARCA ob 18. uri – inž. UROŠ VIDMAR – PRIMERJAVA ČEBELARJENJA MED AŽ IN LR PANJI

21. MARCA ob 18. uri – ANTON TOME – ČEBELJI PRIDELKI IN UPORABA LE-TEH V NAŠI PREHRANI

Vstopnina za posamezno predavanje je 500 SIT. Plačali jo boste ob vstopu v dvorano ali na blagajni ČZS, vsak delavnik od 10. do 12. ure.

ČZS

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI za Čebelarski center Slovenije

ČZS v še ni celoti poravnala vseh obveznosti do izvajalcev zato prosimo vse čebelarje in društva, da zdaj, ko je vsak tolar oz. prispevek še posebej dragocen, prispevate finančna sredstva za poplačilo obveznosti in za najnujnejšo opremo, predvsem predavalnic v ČZS.

Za Čebelarski center so prispevala ČD: ČD Dolsko je prispevalo 50.000 SIT, ČD Loče je prispevalo 5000 SIT, ČD Bakovci je prispevalo 13.500 SIT, ČD Šenčur je prispevalo 13.000 SIT, ČD Sovodenj je prispevalo 40.000 SIT.

Za Čebelarski center so prispevali: Drago Kovač iz Iloka 1.163 SIT, Miroslav Gubas 5000 SIT, Jože Gorjup 2.600 SIT, Anton Kolenc 2.000 SIT, Mato Idžojić – Hrvaška 991 SIT, Andrej Gostiša 5.000 SIT, Darko Kozlovič 5.000 SIT, Miša Zontar 1.300 SIT, Franc Grabljevic iz ČD Novo mesto 2.000 SIT, Franc Pčeničnik iz ČD Novo mesto 9.900 SIT (popravek iz št.2/03).

Za ČZS so od neposrednih plačil na panj prispevali naslednji člani ČD Črna na Koroškem: Jože Polanšek 3.200 SIT, Peter Bogataj 4.000 SIT, Anton Osojnik 1.600 SIT, Filip Polanšek 2.400 SIT, Franc Majdič 3.200 SIT, Edvard Drolefnik 3.200 SIT, Ivan Dlopst 4.000 SIT, Ivanka Jelen 2.400 SIT, Emil Krznar 4.000 SIT, Ivan Pudgar 800 SIT, Marjan Žagar 3.200 SIT, Viktor Germadnik 4.000 SIT, Franc Lesjak 800 SIT, Ivan Jerak 4.000 SIT, Jože Ramšak 1.600 SIT, Domenik Morn 4.000 SIT, Marta Petre 1.600 SIT, Ivan Ramšak 3.200 SIT, Albin Robar 4.000 SIT, Franc Brusnjak 4.000 SIT, Albin Kos 2.400 SIT, Silvester Germadnik 4.000 SIT, Lovro Zajc 800 SIT, Slavko Florin 1.600 SIT.

Za ČZS so prispevali 16.070 SIT naslednji člani ČD Lukovica: Frančiška in Stane Jemec 9.200 SIT, Anton Razpotnik 5.000 SIT, Matej Kotnik 700 SIT, Ivan Kos 390 SIT, Franc Zabavnik 335 SIT, Milan Šinkovec 445 SIT.

Za ČZS so prispevali 60.390 SIT naslednji člani ČD Šentjanž: Anton Štih 2.970 SIT, Stanko Majcen 1.320 SIT, Ciril Repše 330 SIT, Miloš Plantarič 26.400 SIT, Jože Pirc 8.580 SIT, Stanko Slapšak 990 SIT, Milan Umek 990 SIT, Stanko Keber 990 SIT, Aleš Flajs 1.980 SIT, Anton Svenšek 1.320 SIT, Jože in Marjan Papež 1.980 SIT, Franc Ban 2.970 SIT, Zvone Novak 5.940 SIT, Dejan Novak 3.300 SIT, Franc Dremelj 330 SIT.

Za ČZS so prispevali 73.000 SIT naslednji člani ČD Sovodenj: Vinko Bogataj 1.800 SIT, Jože Dolinar 6.400 SIT, Vinko Dolinar 12.600 SIT, Franc Jereb, 4.900 SIT, Cvetka Jezeršek 6.100 SIT, Ivan Jezeršek 6.300 SIT, Urban Kokalj 2.200 SIT, Jakob Kralj 2.700 SIT, Franc Likar 6.600 SIT, Franc Petermelj 1.000 SIT, Ciril Rupnik 2.600 SIT, Izidor Rupnik 13.100 SIT, Stane Slabe 2.300 SIT, Janez Pik 4.400 SIT.

Vsem darovalcem se za prispevke najlepše zabvaljujemo!

UO Čebelarske zveze Slovenije

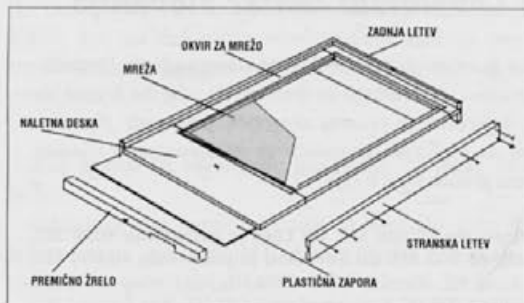
BOJAN KORBAR,
Blejska Dobrava

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNIH PANJIH V MARCU

Večnamenska podnica

Podnica je najbolj izpostavljen del panja, zato je skoraj odveč opozorilo, da mora biti še posebej skrbno izdelana. Podnica nosi vse dele panja. Ker je najbližje zemlji, je stalno izpostavljena vlagi, ki puhti iz nje. Naletna deska je skoraj vsak dan vlažna od jutranje rose. Vsa vlaga, ki jo na notranjih stenah panja povzročajo razlike v temperaturi, odteka na podnico. Deževne kaplje se šele čez podnico stekajo v zemljo. Zdržati mora tudi vse obremenitve med prevozom. Koristen je v podnico vdolan prezračevalnik, pokrit z mrežo. Namenjen je zračenju čebel v panju med prevozom, hkrati pa je tudi lovnik varoj. Če izvlečemo plastično zaporo prezračevalnika, lahko kadar koli vidimo stopnjo napadenosti čebel z varoo, pri tem pa nam panja ni treba odpirati. Zapora nam pokaže tudi druge bolj ali manj potrebne podatke o čebelji družini: voščeni drobir npr. pokaže število zasedenih ulic, kristalčki sladkorja pa žejo.

Podnica

Menjava podnic

Podnice menjam ob lepem in toplem vremenu, to pa je lahko tudi že marca. Največkrat menjam in čistim podnice šele v drugi polovici aprila. Za to delo potrebujem nekaj rezervnih podnic. Čisto podnico položim poleg panja, kateremu sem odstranil zimsko zaščito (strešno lepenko). Potem panj premestim na pripravljeno očiščeno podnico. Neočiščeno podnico odstranim in panj spet postavim na njegovo mesto. Če je napovedano hladno vreme, ga znova ovijem z zimsko zaščito. Odstranjene zimske podnice in zaporo operem z lugom, sperem s čisto vodo in osušim. Podnica je najbolj izpostavljen del panja, zato jo pri me-

njavi po potrebi tudi prebarvam. Mrtvice posujem z živim apnom ter zakopljem ali zažgem.

Na izvlečeni plastični zapori že pozimi, sploh pa pri čiščenju, opazujemo stopnjo napadenosti z varoo. Največkrat je menjava podnic konec aprila tudi priložnost za preizkus moči in razvoja čebelje družine. Če čebele še niso zasedle druge naklade in jih še ni na prezračevalni vehi, satje pod pokrovom pa je še krhko, se še niso ogrele in pregled raje nekoliko preložimo.

Pri delu s čebelami potrebujemo univerzalno, močno in priročno orodje, to je ameriški nož, ki je uporaben za vsa čebelarska opravila. Uporabljam ga kot dleto. Če ga potisnemo med posamezne dele, ločuje propolizirane dele panja. Pri pregledu čebelje družine z dletom noža satje razmaknemo levo in desno v nakladi in z nožem izvlečemo sate. Z njim tudi ostrgam ali obrežem vosek oz. propolis z lesenih delov satnika in drugih delov panja ter obrežem voščene in medene narastke na satih. Z nožem izrežem tudi sate, ki sem jih pri točenju poškodoval, in starejše sate iz satnikov. Po prevozu čebel s tem nožem lahko izvlečemo tudi žebelj.

Začetek življenja v panju

Če je jesen tako konec kot tudi začetek čebelarskega leta, je pomladanski vrvež v panju začetek razvoja čebelje družine. Po očiščevalnem izletu februarja in dobro prestanem drugem delu zime, ki se po navadi še precej zavleče in ki je težavnejši od prvega dela, se marca že toliko otopli, da temperatura več kot 10 °C privabi čebele k izletu. Pogled na izletajoče čebele nam pove, kakšno je stanje v panju.

Množičen izlet iz spodnje in zgornje izletne odprtine, živahne čebele, ki se takoj po preletu lotijo dela, saj iz panja nosijo mrtvice, vanj prinašajo prvi cvetni prah ali ga pomagajo prezračevati, so zunanji znaki dobre prezimovitve čebelje družine. Panja ne odpiramo. Vsako drežanje v gnezdo družine se nam lahko grdo maščuje. Lomljenje krhkega satja in ropot pri razstavljanju propoliziranih delov panja zelo razdraži čebele. Množičen izlet razdraženih čebel se pogosto za vedno konča v snegu, če nenaden oblak prekrije sonce in se v hipu shladi. Vso svojo pozornost v tem mesecu namenimo vremenu. Več sončnih in toplih izletnih dni privabi čebele v drugo naklado. Gnezdo z matico in zalego je v tem času v prvi nakladi. Z dnem, ko se začnejo čebele zbirati okrog prezračevalne odprtine na pokrovu panja, je nastopil čas prvega, toda odločilne-

ga pomladanskega ukrepa za uspešen razvoj čebelje družine v tem letu. Tega dneva ne smemo zamuditi!

Na prezračevalno odprtino povežemo plastično krmilno-dražilno kanglico s sladkorjem in vodo. Zelo pomembno je, da za to delo ujamemo pravi čas.

Priprava plastične krmilno-dražilne kanglice

V našem čebelarstvu spomladi čebele redno dražilno krmim s tekočo hrano nad gnezdnom in za to imam svoje razloge in cilje. Uporabna je plastična kanglica, toliko prozorna, da je že od zunaj videti količino hrane v njej, in s pokrovom, ki dobro tesni. V pokrov izrtam 15–20 luknjic premera 1,5 mm. Za ta namen uporabljam dvolitrsko belo plastično kanglico, ki jo napolnim s kilogramom sladkorja, nato pa do vrha dolijem mrzlo vodo. Dobro premešam, pokrijem s pokrovom ter s hitrim obratom povežem na prezračevalno veho. Med pokrovom in kanglico sta 8 mm široki paličici, ki skrbita za presledek, da čebele lažje pridejo do odprtine. Paziti moram, da pri obračanju sladkor ne ostane na dnu posode, saj bi v tem primeru čebele pile samo vodo. Zato zmes v obrnjeni kan-

glici pred poveznjenjem s kroženjem še dobro premešam.

Krmilno-dražilna kanglica deluje

Pri odvzemu tekočine se voda pretaka skozi sladkor in ga topi. Čebele pri luknjicah srkajo raztopino v razmerju 1 : 1. Čebele jemljejo mešanico po potrebi. Ker ne pride v stik z zrakom, se ne kvari. S tem načinom spodbujevalnega krmljenja dobijo čebele zdravo hrano. Preden posodo znova napolnim, jo sperem s čisto vodo. Stalno opazujem pravilen odvzem tekočine. Če ob kontroli odvzema ni, so čebele zamašile luknjice, zato jih odmašim s tenkim žeblijem. Na vedro povežem polivinil, nekoliko večji od pokrova. Na sredini polivinila naj bo izrezana luknja, tako da se tesno prilega obodu posode. Tako čebelam preprečimo lazenje po kanglici in praznem prostoru naklade. Polivinil tudi zadržuje toploto. Na vse to damo polovično naklado, če je posoda nižja, če je višja, pa normalno. Naklada zadržuje toploto.

Koristi tega posega

Za uspešen razvoj čebelje družine v tem letu je pomembno, da zelo zgodaj, ob pravem času (v sredini marca) začnemo pomladansko dražilno krmljenje, kajti poznejše ohladike, ki so na Gorenjskem pogoste, bi čebele povlekile nazaj v prvo naklado, zamudili bi mesec dni razvoja čebelje družine in že zelo zgodaj povzročili padec njene moči. Dodana sladkorna tekočina čebele že zelo zgodaj spomladi spodbudi k delovanju, s tem pa tudi matico k intenzivnemu zaleganju, in to kljub občutnim marčevskim, aprilskim ali majskim ohladikam. Delovno moramo izrabiti čebele, ki spomladi delujejo kot roj in se ne izčrpavajo z nevarnimi izleti po vodo. Dodana sladkorna tekočina v plastični krmilno-dražilni kanglici skoraj zadosti dnevno porabo hrane družine. S tem prihranimo medeno zalogo za aprilске in majske dni. Brez dodajanja bi medena zaloga med cvetenjem jablane skopnela in s težavo bi brez škode za čebeljo družino dodali v predelavo večje količine sladkorne tekočine. S takim delom v gnezdu čebelje družine ohranijo do vrhunca razvoja družine 10–12 kg medene zaloge.

Čebele so bile v panju zaposlene kot v najlepšem vremenu. V tednu dni so izpraznile kanglico. Ker so družine močne in odvzem brane majben, brano predelajo brez večjega napora. Ker so imele tekočino v panju, jim ni bilo treba izletavati po vodo, zato je bila manjša tudi izguba čebel.

PRIJAVITE SE NA TEČAJ ZA ČEBELARJE ZAČETNIKE

Čebelarjska zveza Slovenije bo v ČCS na Brdu pri Lukovici organizirala nekajdnevni tečaj za čebelarje začetnike. Tečajnikom bomo prikazali tudi praktičen prikaz čebelarjevih opravil. Ker želimo ugotoviti, ali je dovolj zanimanja za ta tečaj, prosimo vse, ki bi se ga želeli udeležiti, da nam to sporočijo po telefonu **01/ 729 61 00 najpozneje do 20. marca 2003.** – Če bo prijav dovolj, vas bomo o vseh podrobnostih obvestili naknadno in vam poslali položnico za plačilo akontacije za tečaj.

ČZS

BORUT PREINFALK, dr. vet. med.

Veterinarska fakulteta Ljubljana,

Nacionalni veterinarski inštitut

VETERINARSKI NASVETI ZA MAREC

Marca se vreme po navadi že toliko ustali, da lahko opravimo prve preglede čebeljih družin. Ob sončnih urah, ko čebele neutrudno hitijo po svojih opravkih, se nam ponuja priložnost, da jih opazujemo na bradah. Po njihovem vedenju lahko sklepamo tudi o zdravstvenem stanju v družini. Čebele iz zdravih družin brez obotavljanja švigajo iz panja in nazaj, odnašajo mrtvice, prinašajo velike koške cvetnega prahu in sploh dajejo vtis zdravia in moči. Take družine imajo gotovo tudi dobro matico, zato v njih samo bežno pregledamo zaloge hrane in kakovost zalege. Če je pokrita zalega strnjena, z napetimi pokrovci, je vse v redu in takih družin nam do aprila ni več treba vznemirjati. Tiste družine, katerih čebele so že pri prvem čistilnem izletu z vodenimi iztrebki kiselkastega vonja zelo onesnažile panje, in tiste, iz katerih čebele slabo izletavajo, ne prinašajo cvetnega prahu ter se na bradah obotavljajo ali celo ne morejo leteti, pa moramo natančneje pregledati. Take družine imajo navadno na podnici tudi veliko mrtvic. Iz sumljivega panja vzamemo najmanj 30 čebel, ki kažejo spremembe v vedenju, oz. najmanj 30 odrlih čebel.

Shranimo jih v **papirnat** embalažo in jih oddamo v laboratorijski pregled. Pregledamo tudi gnezdo. Če je zalega presledkasta, obvezno preverimo vsebino tistih celic, katerih pokrovci niso napeti ali pa so le-ti že načeti. Najprej previdno odstranimo pokrovček in pregledamo vsebino celice. Če je ličinka biserno bele barve, bleščeča, je navadno vse v redu. V nasprotnem vsebino celice izbežamo z vžigalico in ugotovimo stanje. Če je ličinka rumenorjava ali je v celici le še zelenkasto rjava sluz brez oblike, ki se vleče v tenke niti, pregled takoj prenehamo in o svojih ugotovitvah obvestimo pristojnega veterinarja, saj je to znamenje za sum hude gnilobe. Če je vsebina suha, trda, bele barve in jo je z lahkoto mogoče odstraniti iz celice, gre za poapnelo zalego. Tako spremenjene ličinke po navadi najdemo tudi na podnici in bradi. Če pa v spremenjenih celicah najdemo mrtve, suhe bube, ki že imajo obliko čebele, ali celo majhne, zakrnele čebele, potem gre za hudo napadenost z varoo ali virusno boleznijo zakrnelih kril. Odločitev o tem, kako ukrepati s tako družino, je odvisna predvsem od njene moči. Če je družina občutno šibkejša od povprečne zdrave družine v čebelnjaku, je najprimerneje, da čebele zažveplamo. Pridruževa-

nje k močnejšim družinam ni smiselno, ker s tem samo raznašamo različne bolezni, koristi pa ni nobene. Satje in mrtve čebele zažgemo, kajti v satju in medu takih družin je navadno veliko spor povzročiteljev nosemavosti, poapnele zalege ali celo hude gnilobe. Iz praznih panjev temeljito ostrgamo vosek in propolis, ostružke sežgemo, panj pa temeljito operemo s 3-odstotnim vrelinim lugom. Ko se posuši, ga še natančno obžgemo s plinskim gorilnikom. Na enak način razkužimo tudi vse tiste panje, v katerih so družine pozimi pomrle in za katere smo se prepričali, da vzrok odmrta ni huda gniloba. Tako ukrepamo tudi ob morebitnem pojavu posamičnih slabščev. Če pa je takih panjev več ali večina, je treba za pomoč nujno prositi veterinarja specialista za čebele.

Marca je zadnji čas, da **prazno**, rezervno satje razkužimo z očetno kislino (2 ml 80-odstotne očetne kisline na vsak liter prostornine). Za ta namen je najprimernejša stara, neuporabna zamrzovalna skrinja. Za 100-litrsko skrinjo porabimo 2 decilitra kisline. Postopek traja teden dni, potem pa sate še en dan zračimo, preden so pripravljeni za uporabo. V takih satih ni nobene spore nosemave, poapnele zalege ali voščene večje.

Konec meseca vstavimo testne mreže in ugotovimo naravni odpad varoj. Mreže pustimo v panjih deset dni, ker tako najlažje izračunamo dnevni odpad. Če na dan pade manj kot ena varoa, nam do konca julija ni treba ukrepati drugače kot z apitehničnimi ukrepi (izrezovanje trotovine, narejanje rezervnih družin itd.). Če na dan odpadejo tri varoe ali več, ukrepamo takoj. Uporabimo mravljinčno kislino ali timol. Zaradi še vedno hladnih noči uporabimo kratkotrajno izhlapevanje mravljinčne kisline oz. tako imenovano šokterapijo. Kisline vstavimo v panj dopoldne, tako da je do večera večina izhlapi. Dnevna temperatura mora biti najmanj 15 °C. Enake zahteve veljajo tudi za timol. S tem sredstvom moramo varoo zatirati v vseh družinah v čebelnjaku sočasno, saj sicer lahko spodbudimo rop.

Če v neposredni bližini čebelnjaka ni vira čiste vode, takoj po prvem čistilnem izletu uredimo primeren napajalnik, ki mora biti čebelar na voljo ves čas zaleganja. Kot preventivno sredstvo proti nosemavosti se zelo dobro obnese šotni napajalnik. Šota mora biti naravna, saj predelana vrtnarska šota ni učinkovita. Voda se mora pretakati skozi šoto na napajalno desko, to pa moramo vsaj enkrat na teden oprati z vrelo vodo in razkužiti z razkužilom VIRKON.

OBVESTILO

Obveščam vse čebelarje, ki uporabljajo metodo sublimacije oz. vparjanja oksalne kisline za zatiranje varoe, da morajo za osebno zaščito uporabljati zaščitno masko s protikislinskim filtrom z oznako **E2** ali kombiniran protikislinski-protiprašni filter z oznako **E2-P3** z rumenim razpoznavnim trakom okrog oboda filtra. Filter **A2-P3**, z rjavim obodnim trakom ni pravi za zaščito proti kislinam. Zaradi prejšnje napačne informacije, se iskreno opravičujem. Le omenjeni filter edini zagotavlja zanesljivo zaščito!

VF NVI **Borut Preinfalk, dr. vet. med.**

Do 31. marca je še čas za oddajo vzorcev zimskih čebel v laboratorijski pregled na pršičavost in nosestavost. Ob tej priložnosti naj čebelarje opozorim, naj vzorcev mrtvic ne prinašajo v polivinilastih vrečkah. Tak način shranjevanja mrtvic je povsem neustrezen, ker začnejo čebele v PVC-vrečki zaradi vlage in toplote zelo hitro gniti in plesneti, zato laboratorijski pregled včasih sploh ni mogoč. Najprimernejša

embalaža za mrtvice so stare kartonske škatlice za zdravila. Pred oddajo je treba na embalažo napisati točen naslov čebelarja, kraj stojišča in število panjev. Če so vzorci odvzeti posamič, moramo tudi označiti, iz katerih panjev so odvzeti. Za pravilno ugotovitev vzroka morebitnega propada čebelje družine so zelo pomembna tudi priložena čebelarjeva opažanja.

MATIJA BOŽIČ

MOJE VIDENJE KONGRESA APIMONDIA 2003

Moja razmišljanja o pomembnosti in podobi kongresa Apimondia 2003 segajo v čas prvih informacij o tem kongresu pred štirimi leti. Prevzet z občutki topline, veselega razpoloženja in zahvale vsem, ki so prispevali svoj delež k odločitvi, da je bila Slovenija izbrana za organizatorico kongresa Apimondia, sem si skušal oblikovati odgovore predvsem na dve vprašanji: koliko je kongres pomemben za naše čebelarstvo v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti ter kaj to pomeni za našo sicer majhno, a lepo domovino Slovenijo. Vse to je seveda povezano z odgovorom na tretje vprašanje: kako se organizirati, katere naloge in dejavnosti uresničevati na ravni čebelarskih društev in katere na ravni regijskih in drugih organizacij.

Kongres Apimondia 2003, ki bo avgusta letos v Ljubljani, je veliko priznanje bogati zgodovini čebelarstva na slovenskem ozemlju. To bo simbolično priznanje vsem, ki so oblikovali in sooblikovali prve zametke organiziranega čebelarstva na tem majhnem prostoru stare celine. Za čas, ki ga živimo, bodo sporočila kongresa bogat izziv za Slovenijo, še posebej pa za čebelarsko zvezo Slovenije, vsa društva, za mlajše, ambiciozne in poslovno naravnane čebelarje. Kongres sovпада z vključevanjem Slovenije v Evropsko unijo, potekal bo v letnem času, ki nam omogoča, da udeležencem (delegatom, gostom, novinarjem, zainteresiranim čebelarjem iz tujine) pokažemo lepote naše domovine in predstavimo razmere, v katerih čebelarimo.

Na voljo imamo kar lepo število primerno urejenih čebelnjakov, številna vzrejalšča matic, muzej čebelarstva, zgleđno urejen za obiskovalce, ter primeren in uporaben Čebelarški center Slovenije. Imamo že prve čebelarske mojstre, uspešne čebelarske poslovneže, uniforme, ki nas spominjajo na podobo Antona Jan-

še. Ponosni smo lahko tudi na številne umne čebelarje, ki so orali prve brazde in s tem ustvarjali možnosti za organizirano učenje (v teoriji in praksi), oblikovali in sooblikovali pa so tudi bogato zgodovino slovenskega čebelarstva.

Ob vsem tem sem si mislil: »Zapiši in ponudi organom Čebelarskega društva Ig v dopolnitev, sprejem in potrditev novo točko delovnega programa društva za leto 2003.«

Delovno gradivo z naslovom »Naloge in aktivnosti čebelarjev med pripravami in izvedbo kongresa Apimondia 2003 ter po njem« smo obravnavali na seji upravnega odbora in ga kot predlog decembra 2002 posredovali občnemu zboru društva.

Zavedam se in vem, da Čebelarska zveza Slovenije samostojno in usklajeno z odgovornimi nosilci aktivnosti, povezanimi s pripravami na kongres Apimondia, deluje primerno organizirano, kontinuirano in času primerno. Toda to ni dovolj, naša skupna in neodtujljiva pravica in odgovornost je, da primerno, organizirano, aktivno tudi sami delujemo za pričakovano uspešno izvedbo kongresa.

Nekatere iztočnice, naloge in dejavnosti našega idejno-vsebinskega akcijskega programa so:

- Čebelarjem, organom Čebelarskega društva Ig, širši javnosti izžansko-podkrimskega območja (občini, šolam, vaškim skupnostim, turističnim, kulturnim, gostinskim, kmetijskim ter drugim subjektom) je treba posredovati pisne in ustne informacije o kongresu Apimondie, pri tem pa poudariti podobo in cilje kongresa Apimondia 2003.

- Primerno bomo uredili in polepšali čebelnjake in druge za čebelarjenje pomembne objekte ter njihovo širšo okolico.

– Z občino Ig in drugimi organizacijami v občini se bomo dogovorili o možnosti za pripravo in izvedbo slavnostnega zbora Čebelarkega društva Ig, namenjenega pripravi na kongres Apimondie in na obdobje po kongresu.

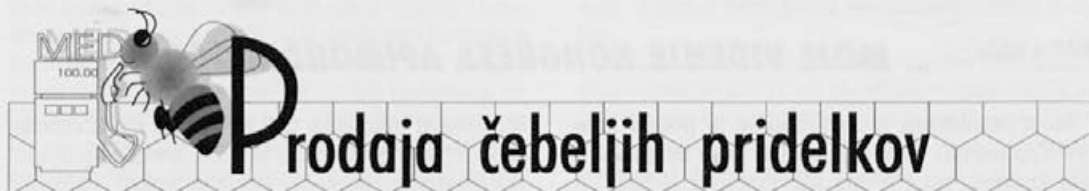
Ob tem dogodku si ne smemo dovoliti preštevanja po nazorski opredeljenosti. Bodimo skromni, ustvarjalni, ponosni na bogato zapuščino naših čebelarških prednikov. Čebelarji smo in bomo ostali zvesti ljubitelji narave. S svojimi ljubljenskimi – čebelami pomembno prispevamo k varovanju naravnih dobrin. Če bomo pri organizaciji uspešni, nas bodo zaradi naših prizadevanj tudi drugi, predvsem država, bolj upoštevali,

na tej podlagi pa lahko pričakujemo tudi uspešno ureničevanje sporočil kongresa Apimondie 2003.

Vsak posameznik lahko pokaže svojo ustvarjalnost, tudi z oblikovanjem simbolov, posvečenih Apimondii, izdelanih na leseni, kovinski, voščeni, papirnati, stekleni ali tekstilni podlagi (kravate, pokrivala, robci, pecivo itd.). Takih in podobnih možnosti je veliko. Te naloge bomo zmogli le, če bomo resnično dojeli veličino in vrednost sporočila tako velikega srečanja, kot je kongres Apimondia 2003.

Zase vem, da bom začetek in delo kongresa spremljal z vsem spoštovanjem in prazničnim razpoloženjem.

»Po bučelah se vižajmo!«

MILAN MEGLIČ, oec.,
predsednik komisije za KBZ pri ČZS

DRUGO SREČANJE PREGLEDNIKOV ZA MED

V Čebelarstvu Slovenije na Brdu pri Lukovici je bilo 31. januarja 2003 drugo srečanje preglednikov za med. Poleg preglednikov sta se srečanja udeležila tudi predstavnik Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Anton Svetlin in Vlasta Grašek, dipl.inž., iz Urada za označbe. Kot predstavnici Biotehniške fakultete, oddelka za živilstvo, sta se srečanja udeležili dr. Terezija Golob in dr. Ana Marija Plestenjak, kot predstavnica Nacionalnega veterinarskega inštituta in članica komisije za KBZ pri ČZS mag. Mira Jenko - Rogelj, od funkcionarjev ČZS pa podpredsednik Vlado Pušnik in tajnik ČZS g. Anton Tomec.

Po pozdravnem nagovoru je Milan Meglič, predsednik komisije za KBZ pri ČZS, napovedal nekoliko spre-

menjen dnevni red srečanja. Prvi del srečanja je bil namenjen strokovnim temam, v njem pa so s svojimi prispevki sodelovali:

Milan Meglič: Pomen in delovanje sistema kontroline pridelave medu v Sloveniji,

dr. Anton Svetlin, direktor Urada za označevanje na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prebrano: Možnosti in postopki pridobivanja označb kmetijskih pridelkov oziroma živil,

mag. Mira Jenko - Rogelj: Meje vrednosti ostankov kemičnih sredstev v medu /MRL/,

dr. Ana Marija Plestenjak: Rezultati analiz slovenskega medu.

V drugem delu srečanja so imeli besedo pregledniki medu.

SEZNAM NOVIH PREGLEDNIKOV ZA MED

BOŠTJAN NOČ – Selo 42, 7274 Žirovnica, ČD A. J. Breznica

RUDOLF CERK – Rimska cesta 52, 1353 Borovnica, ČD Borovnica

FRANC ŠKUFCA – Ponova vas 43, 1290 Grosuplje, ČD Carnica Grosuplje

ANTON KOŽELJ – Adamičeva 5, 1293 Šmarje Sap, ČD Carnica Grosuplje

MARKO GOLICNIK – Radegunda 44, 3330 Mozirje, ČD Mozirje

ALEŠ STAROVEŠKI – Florjanska 114, 8290 Sevnica, ČD Sevnica

STANE KOKELJ – Vinogradna 34, 3210 Slovenske Konjice, ČD Slovenske Konjice

JOŽE KNIFIC – Zg. Vertno 10, 4290 Tržič, ČD Tržič

JOŽE FRELIH – Gregorčičeva 17, 4226 Žiri

MILAN MEGLIČ

KONTROLIRANA PRIDELAVA MEDU**Prispevek na drugem srečanju preglednikov za med**

Pri uvajanju sistema kontrolirane pridelave medu smo osrednjo vlogo namenili neoporečnosti oziroma higieni satja. Satje ima več funkcij: je skladišče za nektar in med, skladišče za cvetni prah, zibelka za čebele, stanovanjski prostor za čebele, hkrati pa tudi rezervoar različnih v vosku topnih ostankov kemičnih sredstev za zatiranje varoe, ki grozijo, da preidejo v med. Čebelar je tisti, ki skrbi, da je satje tudi čista oz. higienska posoda za med. **Skrb za zaščito porabnikov se torej začne že v panju.**

Vse medonosne čebele na svetu proizvajajo med po enakem receptu, zato je med, ki dozori v satju, najvišje možne kakovosti.

Njegova kakovost se lahko zmanjša v postopkih čiščenja in segrevanja ter pri prevozu ali skladiščenju. Slovenski čebelarji v sistemu kontrolirane pridelave skrbijo, da ostane kakovost medu, kakršno so dosegle čebele, nespremenjena. Zato tudi uveljavljajo kakovostne razlike v primerjavi z drugim medom, čeprav ta še vedno ustreza milejšim državnim predpisom o medu.

Zelo pomembna je torej skrb čebelarja, da v med ne preidejo ostanki različnih kemičnih sredstev, ki so jih in jih še dandanes uporabljajo za zatiranje varoe, in različni drugi ostanki (na primer antibiotiki).

Glede na to torej največje nevarnosti za kakovost medu pretijo v fazi zorenja medu v panju.

Ker je po novem **med klasificiran kot živo živalskega izvora**, se takoj postavlja vprašanje nadzora in analiz.

Od drugih živil živalskega izvora se med razlikuje po trajnosti in po tem, da zanj ni potrebna nikakršna obdelava. Med namreč v panju nastane kot končen proizvod, za ohranitev njegovih lastnosti pa ni potrebna niti pasterezacija niti kateri izmed drugih postopkov konzerviranja. Med je zato pravzaprav trajno živilo, saj pravilno skladiščen zelo dolgo ohrani svoje lastnosti.

Ker je **oddaja blaga v javno porabo** poleg prodaje tudi sponzorstvo in podaritev, je treba poskrbeti za higiensko pridelavo medu pri vseh čebelarjih oziroma je treba skrbeti za varstvo porabnikov tudi, če čebelar med nekemu podari.

Z oddajo v promet za javno porabo so povezane tudi **sledljivost in produktna odgovornost ter sankcije**, vse to pa zahteva veliko dodatnega izobraževanja.

Zakonodaja namenja posebno pozornost varstvu porabnikov, to področje pa spet zahteva ustrezno izobraževanje.

Pri **označevanju medu** je treba biti pozoren na obvezne označbe, na dovoljene dodatne označbe in na prepovedane označbe.

Vse to upošteva tudi sistem kontrolirane pridelave medu, ki že več kot tri leta deluje v okviru ČZS.

V sistemu kontrolirane pridelave medu v Sloveniji so vgrajena načela HACCP, ki na podlagi preventive zagotavljajo zdravo hrano. Konkretno: čebelar v sistemu kontrolirane pridelave pravočasno spoznava oz. odkriva vse morebitne nevarnosti in jih ob upoštevanju načel dobre čebelarke prakse tudi obvladuje. Pri tem mu pomaga preglednik za med, ki čebelarju na podlagi ocene čebelarstva/čebelarjenja svetuje odpravo pomanjkljivosti, sočasno pa opravi tudi terensko analizo medu, odvzame vzorce medu in vodi dokumentacijo. Vse to porabniku zagotavlja večjo varnost in izvirno kakovost medu.

Zamisel o nadzorovani pridelavi medu je 21. junija 1996 dala ga. Barbara Rogel, dipl. inž., z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tedaj smo pripravljali nov državni pravilnik o medu, ga. Roglova pa je ugotovila, da novi predpisi, ki smo jih morali sprejeti na podlagi smernic Evropske unije, v ničemer ne varujejo domače pridelave medu. Čebelarstva zveza Slovenije je njeno zamisel udejanila, tako da imamo zdaj sodoben sistem, ki kolikor mogoče varuje porabnika, hkrati pa daje čebelarjem možnost, da dokažejo boljšo kakovost svojih pridelkov in jo pri trženju tudi vnovčijo. Notranji nadzor oz. samokontrolo v okviru ČZS sestavljajo: čebelarji, pregledniki za med in kontrolni laboratorij. Pregledniki za med se izobražujejo na oddelku za živilstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani. V sistemu kontrolirane pridelave se lahko vključijo vsi čebelarji, člani ČZS, in tudi polnilci medu.

Pri kratki analizi načinov oddaje medu v javno porabo v Sloveniji smo **ocenili, da čebelarji nekaj več kot polovico v pri nas pridelanega medu prodajo neposredno ali na domu, zato načela HACCP, ki so vključena v sistem kontrolirane pridelave medu in samokontrolo, ki jo čebelarji v tem sistemu izvajajo že več kot tri leta, preventivno zagotavljajo varstvo porabnikov tudi ob morebitni prodaji na domu.**

V okviru novih možnosti varstva kmetijskih pridelkov in živil smo se čebelarji odločili za geografsko poreklo, saj ves proces pridelave medu od cveta do kozarca poteka v Sloveniji. Tako zdaj skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano že pri-

pravljamo ustrezen projekt. Sistem kontrolirane pridelave medu bomo nadgradili še z geografskim pokrovlom, v sistem pa se bo dejavno vključila država s svojimi nadzornimi službami. Na ta način bomo za porabnike slovenskega medu kontrolirane kakovosti doma in v tujini dosegli še večjo zaščito in prepoznavnost.

Iz drugega dela srečanja: BESEDO IMAJO PREGLEDNIKI MEDU

Nekateri pregledniki za med so bili kritični do slabega obveščanja in informiranosti porabnikov (o nekaterih zadevah so preslabo obveščeni celo pregledniki), do nenatančnosti konduktometrov (instrumentov za merjenje elektroprevodnosti). Po njihovem mnenju je tudi propagiranje KBZ premalo. Vodstva nekaterih društev nimajo pravega posluha za kontrolirano pridelavo medu, zato se njihovi čebelarji ne odločajo za ta način pridelave. Po mnenju nekaterih preglednikov je cena nekaterih preplek previsoka in zato odbijajoča, spet drugi pregledniki pa menijo, da bi bila cena lahko celo višja. Poleg tega menijo, da so stroški analize za čebelarja preveliko breme. Preveč je »papirologije«, priporočene cene terenske analize ne ustrezajo stroškom preglednikov. Čebelar naj bi plačal samo prelepke KBZ, za preostale stroške ocenjevalnega in izvedbo terenske analize pa bi morali najti drugi vir sredstev.

Cene medu s KBZ na trgu niso urejene. Med s KBZ bi moral biti občutno dražji kot med brez te oznake.

Pregledniki želijo informacijo o previsoki elektroprevodnosti kostanjevega medu (v letu 2002), saj ta zaradi prekoračitve dopustne vrednosti ni ustrezal predpisanim merilom.

Na trgu vlada zmeda zaradi zdaj že številnih regijskih zaščitnih oznak, zato naj ČZS do teh sprejme svoje stališče. Cena 700 SIT za reklamni plakat je nerazumljiva, saj bi moralo biti takšno gradivo zastoj!

V pravilnik o ocenjevanju medu bi bilo treba vnesti pogoj, da v ocenjevanju lahko sodeluje le med, ki je v sistemu KBZ (izjema bi veljala za med, ki ni pridelan v Sloveniji).

Nekateri pregledniki poudarjajo problem obračunavanja stroškov pregleda in analize, drugi opozarjajo na disciplino pri uporabi različnih sredstev za zatiranje varoe.

V čebelarstvih, ki subvencionirajo stroške analiz, se čebelarji lažje odločajo za vstop v sistem. KBZ postaja vse bolj množična, na priložnostnih stojnicah je opaziti samo še med s KBZ, čutiti pa je tudi ugoden odziv porabnikov.

Te pripombe in mnenja ter tudi tista, ki so bila v pisni obliki naslovljena na tajništvo ČZS, bo komisija za KBZ obravnavala na svoji prvi naslednji seji, čebelarstvo pa bo s tem seznanila v reviji Slovenski čebelar.

Mag. MIRA JENKO - ROGELJ,
Veterinarska fakulteta – Nacionalni
veterinarski inštitut

MEJNE VREDNOSTI OSTANKOV KEMIČNIH SREDSTEV V MEDU

Prispevek na drugem srečanju preglednikov za med

MOŽNI VIRI ONESNAŽENJA S KEMIČNIMI SNOVI

V prvi fazi pridelovalnega procesa medu preti nevarnost vnosa škodljivih snovi iz okolja. Čebele so zato tudi svojevrstni kazalci onesnaženosti zraka in narave. Ker so onesnaženja lahko dolgotrajna in v manjših količinah, se škodljive snovi počasi nabirajo v čebeljih pridelkih. Kot vemo iz prakse, ni nujno, da čebele zaradi zastrupitve takoj odmrejo. Počasne zastrupitve, imenovane subletalne, vplivajo na kakovost življenja čebel in tudi človeka, ki zauživa onesnažene čebelje pridelke. Najnevarnejše strupene snovi iz okolja so: DDT in PCB, težke kovine in radioaktivne snovi. Za čebelarstvo je najbolj pogubno sodobno kmetovanje z zelo veliko izbiro pesticidov, katerega posledica tega pa je vnos **fitofarmacevtskih sredstev** v čebelje pridelke.

Za razliko od teh pa čebelar lahko vpliva na vse dejavnike v njegovem čebelarstvu, prek katerih je mogoč vnos številnih kemičnih sredstev v pridelke. V prvi fazi pridelovalnega procesa so najbolj izpostavljena naslednja opravila pri čebelah:

- zatiranje čebeljih boleznih in škodljivcev (varoa, huda gniloba, nosema, poapnela zalega idr.);

- ostanki kemičnih sredstev za zatiranje,
- ostanki antibiotikov in sulfonamidov (v slovenskem čebelarstvu je uporaba antibiotikov zdaj prepovedana, ker pa so v nekaterih sosednjih državah v prosti prodaji, možnost njihove uporabe ni izključena),
- ostanki razkužil;

- drugi postopki:

- zaščita satja,
- zaščita panjev,
- repelenti/dimljenje.

Zaradi možnosti onesnaženja čebeljih pridelkov, in to predvsem s kemičnimi sredstvi, ki jih uporabljamo za zatiranje varoe, za razkuževanje satja pri preprečevanju vnosa nekaterih kužnih klic (povzročiteljev nose-mavosti) in za zatiranje drugih škodljivcev (voščena vešča) v čebelarstvu, morajo imeti vsa uporabljena sredstva ustrezno dovoljenje za promet.

EVROPSKA ZAKONODAJA

Usklajevanje predpisov na področju veterinarskih zdravil se je v Evropski uniji začelo leta 1981. Najprej je področje proizvodnje in prodaje zdravil uredila uredba 2001/82 EC, ki določa kakovost ter varno in učinkovito uporabo veterinarskih zdravil.

Kljub skupnim merilom dobre proizvodne prakse in usklajenim zahtevam za testiranje zdravil je dovoljenje za odobritev določenega zdravila prepuščeno posamezni članici.

V zvezi z neoporečnostjo ostankov zdravil v živilih živalskega izvora v Evropski uniji velja uredba 2377/90, ki določa **MRL**, tj. **maksimalno dovoljeno količino ostankov zdravil v živilu**. Od 1. januarja 2002 je na evropskem trgu prepovedano vsako zdravilo, ki ne ustreza tem zahtevam.

Usklajevanje predpisov o veterinarskih zdravilih se je začelo leta 1981. Leta 1990 so bili podani predlogi za nov način dajanja zdravil v promet na podlagi vrednosti **maksimalne količine ostankov zdravil (farmakoloških aktivnih snovi) v živilih živalskega izvora, MRL (maximum residual level)**. Leta 1993 je odločitev sprejel tudi svet ministrov EU. Od 1. januarja 1995 velja v Evropski uniji enoten postopek za registracijo humanih in veterinarskih zdravil. Za ta namen je bila istega leta v Londonu ustanovljena **Evropska agencija za določanje zdravil, EMEA**. Njena pglavitna naloga je varovanje zdravja ljudi in živali. Z odobritvijo visoko kakovostnih in varnih zdravil ter z določitvijo meril ostankov nedovoljenih kemičnih snovi Agencija porabnikom zagotavlja varna živila.

Aktivne farmakološke snovi veterinarskih zdravil so glede na razlike pri tveganju škodljivega vpliva največje dovoljene količine ostankov teh snovi na zdravje porabnika razdeljene v štiri skupine:

I. skupina vsebuje aktivne farmakološke snovi, za katere je MRL določen za posamezna živila živalskega izvora. V tej skupini so vsi antibiotiki, kemoterapevtiki in sulfonamidi, ki jih uporabljajo za zdravljenje živali. Med antibiotiki (oksitetraciklin, sulfatiazol, sul-timon, nistatin, fumagilin idr.), ki so jih še pred ne-

kaj leti uporabljali za preprečevanje in zatiranje nekaterih čebeljih bakterijskih in protozojskih bolezni ter mikoz, zdaj za čebele kot zdravljene živalske vrste ni naveden niti eden, prav tako pa tudi ni določen MRL za med. Ker je tveganje za pojav ostankov teh sredstev v medu preveliko, nekatere čebelje bolezni pa je mogoče uspešno preprečiti tudi s tehnološkimi rešitvami, so v **članicah Evropske unije za uporabo v čebelarstvu prepovedani vsi antibiotiki**.

V tej skupini sta za uporabo pri čebelah tudi farmakološko aktivni snovi **kumafos – MRL je 100 µg/kg medu (ppb)** – in **amitraz s stalnim MRL-jem in določeno vrednostjo v medu 200 µg/kg (ppb)**.

II. skupina našteva aktivne farmakološke snovi z manjšim tveganjem za porabnika, zato MRL-ja zanje ni treba določati. Med temi je največ sredstev, ki jih v čebelarstvu uporabljajo kot razkužila ter kot sredstva za zatiranje zajedavcev in škodljivcev pri čebelah. To so:

- jod in jodove anorganske komponente skupaj z natrijevim in kalijevim jodidom,
- flumetrin,
- mlečna kislina,
- tau-fluvalinat,
- mravljinčna kislina,
- mentol,
- timol, kamfor, evkaliptol.

III. skupina vsebuje aktivne farmakološke snovi, za katere je MRL določen začasno. Med njimi je bil za čebele uporabljen samo **cimiazol z MRL 1.000 µg/kg (ppb) medu**, a **1. julija 2001 je ta MRL prenehal veljati**. Zato je sredstvo z zaščitenim imenom Apitol (z aktivno farmakološko snovjo cimiazol) na evropskem tržišču prepovedano.

IV. skupina vsebuje aktivne farmakološke snovi, za katere zaradi nevarnosti za porabnika ni bilo mogoče postaviti MRL-ja (kloramfenikol, kloroform, metronidazol, ronidazol ...). V tej skupini zato tudi ni niti čebel niti medu.

SLOVENSKA ZAKONODAJA

Slovenski Zakon o zdravilih in medicinskih pripomočkih (Ur. list RS, št. 101/99, 70/00) in Pravilnik o postopku za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom (Ur. list RS, št. 67/00) urejata zahteve za posamezno zdravilo, ki mora biti učinkovito, varno in neškodljivo, vse to pa je treba znanstveno dokazati.

Farmakološke snovi, ki jih uporabljajo v slovenskem čebelarstvu (31. 1. 2003)**Zatiranje varoc**

Komercialno ime sredstva	Aktivna snov (farmakološka snov)	Način aplikacije	Stanje
hemovar	amitraz	škropljenje	Registrirano pri VURS.
hemovar	amitraz	zamegljevanje	Priporoča VE
perizin	kumafos	kanjanje	Registrirano pri VURS.
apiguard	timol	izhlapevanje iz želeja	Interventni uvoz na podlagi dovoljenja VURS-a.
bayvarol	flumetrin	plastični trakovi	Interventni uvoz na podlagi dovoljenja VURS-a.
mlečna kislina v vodni raztopini	mlečna kislina	škropljenje	Priporoča VE
mravljinčna kislina v vodni raztopini	mravljinčna kislina	kratkotrajno in dolgotrajno izhlapevanje	Priporoča VE
oksalna kislina v sladkorni raztopini	oksalna kislina	kanjanje	Priporoča VE
oksalna kislina v vodni raztopini	oksalna kislina	škropljenje	Priporoča VE

Zaščita satja pred voščeno večjo

mravljinčna kislina v vodni raztopini	mravljinčna kislina	izhlapevanje	Priporoča VE
očetna kislina v vodni raztopini	očetna kislina	izhlapevanje	Priporoča VE
žveplo na trakovih	žveplo	dimljenje	Priporoča VE
B 401 in mellonex	Bacillus thuringiensis	razprševanje	Priporoča VE

Glede zdravstvene ustreznosti živil živalskega izvora v Sloveniji veljajo zakonska določila Pravilnika o količinah pesticidov in drugih strupenih snovi, hormonov, antibiotikov in mikotoksinov, ki smejo biti v živilih (UR. list SFRJ, št. 59/83 in 79/87).

V spodnji tabeli so navedene maksimalne dovoljene količine posameznih pesticidov in strupenih kemičnih snovi v medu, kot jih določa omenjeni pravilnik.

Kemična snov	Čebelji pridelek	MRL
antibiotiki	med	pod mejo detekcije
sulfonamidi	med	0,10 mg/kg
HCH	med	0,01 mg/kg
lindan	med	1,0 mg/kg
malation, fenklorfos	med	0,5 mg/kg
diazinon, diklorvos	med	0,1 mg/kg
svinec	med	0,5 mg/kg
kadmij	med	0,03 mg/kg
arzen	med	0,5 mg/kg

V Evropski uniji se za registracijo in legalizacijo uporabe posameznih sredstev za preprečevanje in zatiranje čebeljih bolezni odločajo na podlagi določenega MRL za posamezne aktivne farmakološke snovi v živilih živalskega izvora. Čeprav na tej podlagi ni tveganja za porabnika, so se odločili, da na evropsko tržišče ne bodo uvažali medu, ki vsebuje ostanke farmakoloških aktivnih snovi in težkih kovin v zaznavnih količinah.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Izkušnje naših čebelarjev

NACE SOTLAR

PRI SLOVENSKEM ČEBELARJU V SYDNEYJU

V začetku januarja letos, še pred snegom in mrazom, sem precej nejevoljen odpotoval na daljšo službeno pot v vročo Avstralijo.

Ker ne morem iz svoje kože, sem že vnaprej načrtoval, kako bom tam poiskal kakšnega čebelarja. In res, že prvi teden se mi je nasmehnila sreča.

Čebelarjev naslov sem dobil od znancev, sicer Slovencev iz Sidneyja, hkrati pa so me k njemu napotili tudi v podjetju, s katerim sodelujem pri nekem projektu. Izročil naj bi mu vzorce plastičnih tub, v katere želi pakirati med.

Tako sem spoznal čebelarja Mirka Godca, ki je po rodu iz okolice Pohorja, zdaj pa že nekaj desetletij živi v Avstraliji. Stanuje v lepi hiši na severu Sydneyja. Njegova žena Marija je celo v sorodu z našim znanim čebelarjem g. Ivanom Jurkovičem. Kako majhen je ta svet!

Srečala sva se pozno popoldne, saj je na peti celini delavnik daljši kot pri nas doma. Kljub temu sva ujela nekaj svetlobe za fotografiranje. Kot navdušen čebelar in dejaven član čebelarskega društva ima svoje tri panje (seveda LR) kar na vrtu za domačo hišo. Vsi ga poznajo po najčistejšem medu, saj na ocenjevanjih kakovosti medu navadno prejema najvišje ocene.

Najprej so mi padle v oči rumeno obarvane čebele – italijanke. Med mojim obiskom je bila paša v okolici Mirkove hiše zelo slaba, ne samo zaradi visokega poletja, ampak tudi zaradi velikega gozdnega požara, ki se je v dneh pred božičem hiši približal na približno petdeset do sto metrov. Grozljivo! Zaradi tega so matice tako rekoč prenehale zalegati, to pa sva ugo-

tovila takoj, ko sva pogledala v panj. Svetoval sem mu stimulatивно hranjenje.

Požari, ki zdaj divjajo v bližini avstralske prestolnice Canberra, so na Mirkovo srečo zelo daleč.

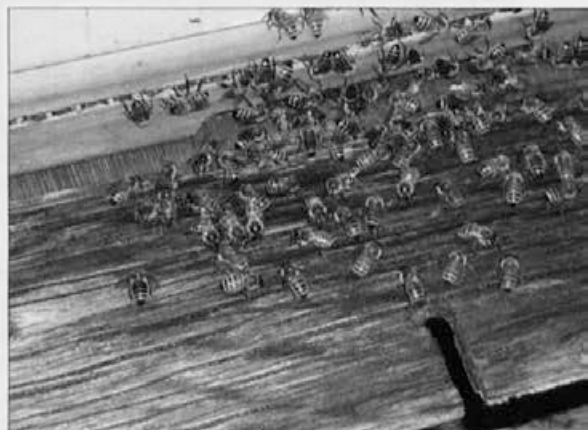
Naprosil sem ga za kozarček zelookusnega evkaliptovega medu, ki ga bom, vsaj upam tako, prinesel domov.

Težko je verjeti, toda Mirko nima nobenih težav z varoo, čeprav ne uporablja nikakršnih zdravil in ne zatira tega zajedavca.

Žena Marija je spremljala najin pogovor, zvečer pa nama je pripravila okusen narezek, ki mu ni manjkala niti kranjska klobasa.

Še ena zanimivost iz daljne Avstralije: Veterinarska služba opozarja pred malim panjskim hroščem – SHB (Small Hive Beetle) oz. *Aetbina tumida*. Ta hrošček izvira iz Južne Afrike in se je prek Floride in vzhodnega dela ZDA, kjer je v panjih povzročil veliko škodo, naselil tudi v Avstraliji. Oktobra 2002 se je prvič pojavil na območju Sydneyja.

Ličinke hrošča, dolge 10–13 mm, se hranijo z zalego in medom, poleg tega pa med okužijo s svojimi izločki, ki povzročajo fermentacijo. Odrasla ličinka se pred panjem zavleče v zemljo in se zabubi. Tega zajedavca največkrat opazimo kot 5–7 mm dolgega hrošča (tretjina dolžine čebele) rjave ali črne barve. Jajčeca, ki jih izleže v panjih, so podobna čebeljim, le da so nekoliko manjša. Prepričan sem, da se mali panjski hrošč pri nas ne bi dobro počutil, vsaj čez zimo ne. Če bo še kaj sreče in časa, se znova oglasim. Lep pozdrav!

PANJSKI SISTEM IN TEHNOLOGIJA

V prejšnjih dveh prispevkih sem pojasnil nekatere razloge in posebnosti pri uporabi večmatičnega sistema v trietažnih listovnih panjih.

I. PANJSKI SISTEM

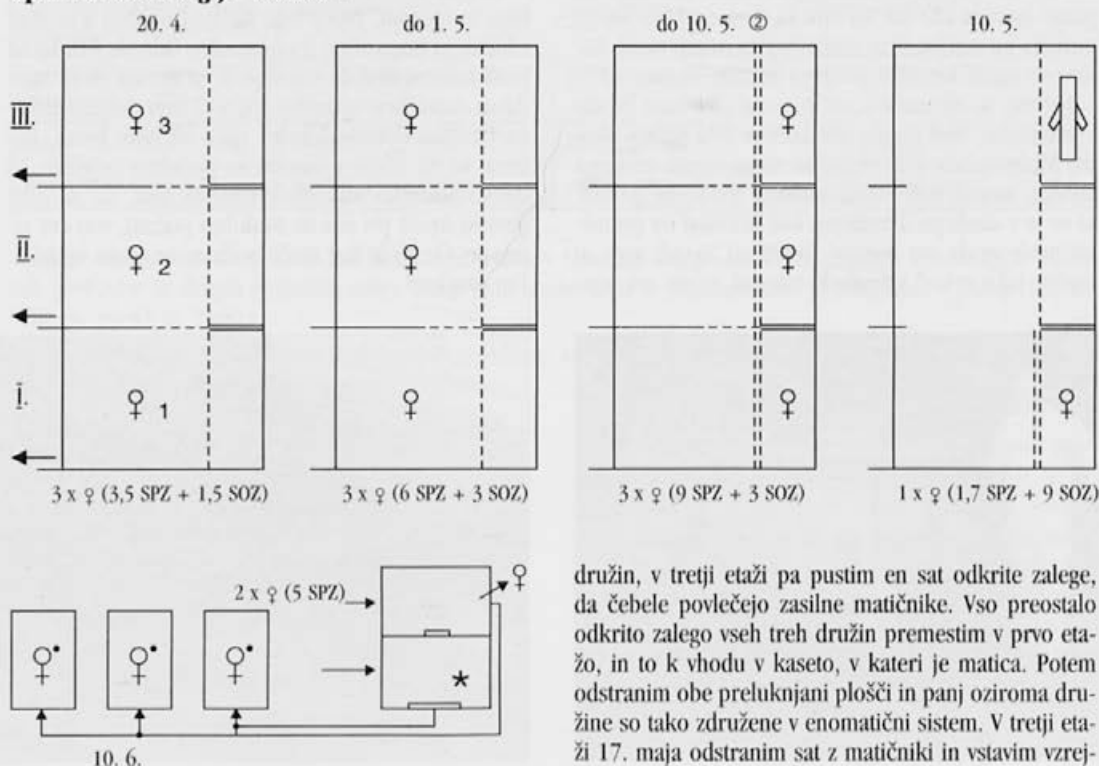
Trietažni panj je izdelan v tako imenovani boks izvedbi (regal – trije trietažni panji v eni enoti), in to klasično 3-krat po 12 satnikov spredaj in s tremi kasetami po pet satov na toplo stavbo zadaj. Etaže so z dvema preluknjanimi ploščama med seboj ločene v tri oddelke. Na sprednji strani panja so tri naletne brade, ki jih čebele uporabljajo kot pri klasičnem panju. V drugi in tretji etaži sta po dve žreli za izlet čebel ob morebitni naselitvi četrte oziroma pete družine. Ti dve družini sta z dvojnimi satnimi pitalnikom fizično ločeni od družin spredaj. V spodnji etaži je vgrajeno klasično panjsko žrelo, ki je zamenljivo s smukalnikom cvetnega prahu. Kasete so nameščene na kljukicah in na podstavku, ki je izdelan kot pitalnik za pogače. Satniki v prvi etaži so 74 mm odmaknjeni od podnice. Ta prostor velikosti 18 dm³ je namenjen za umik pa-

šnih čebel med prevozom. Zapolnimo ga lahko tudi z majhnimi satniki za pridelavo medu v satju.

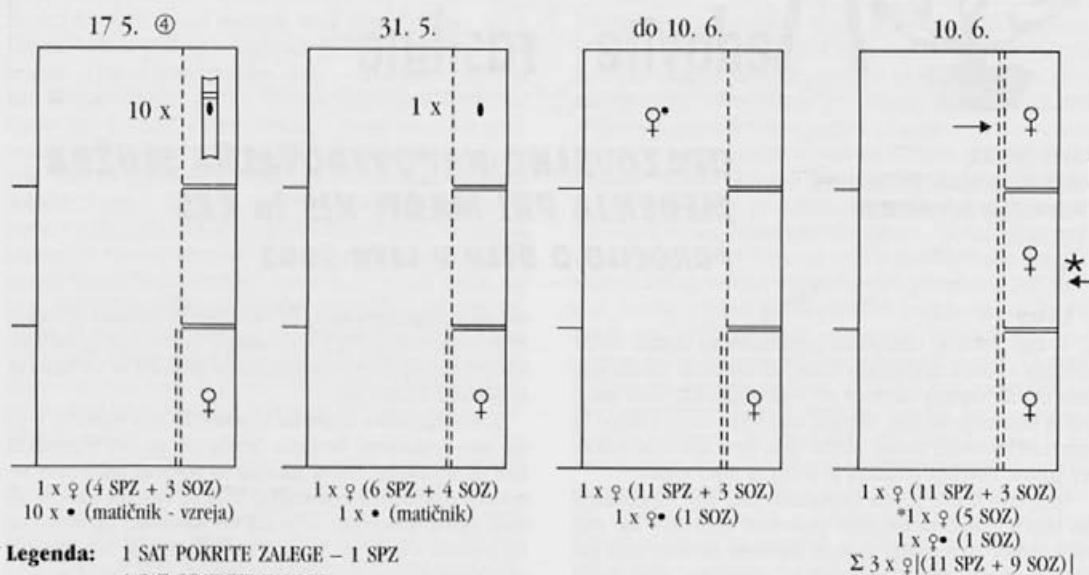
II. TEHNOLOGIJA

Konstrukcija panja s tremi dodatnimi kasetami z matičnimi rešetkami in tremi naseljenimi družinami omogoča uporabo različnih tehnologij ali načinov dela s čebelami. Seveda niso vsi načini enakovredni oziroma uporabni. Uporaba določene tehnologije je pač odvisna od moči čebelje družine, vremenskih razmer, letnega obdobja in pašnega okolja. V prejšnjem prispevku sem za akacijevo pašo 20. maja v Prekmurju priporočil enomatično tehnologijo z omejevanjem zaleganja. Združevanje treh družin, ki so bile čez zimo vsaka v svoji etaži, opravi okoli 10. maja, torej deset dni pred pašo.

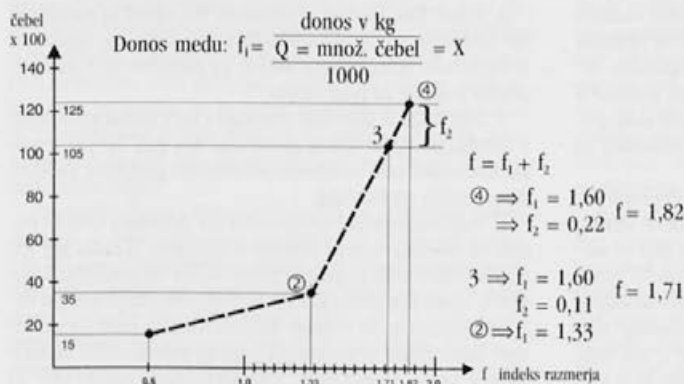
Matico v spodnji etaži skupaj z enim satom odkrite zalege premestim v kaseto z matično rešetko. Matici v drugi in tretji etaži skupaj s petimi sati pokrite zalege in s približno 10.000 mladimi čebelami začasno preselim v pregrajen prazen 10-satni AŽ panj. V drugi etaži združim vso preostalo pokrito zalego teh dveh

Opisana tehnologija v skicah

družin, v tretji etaži pa pustim en sat odkrite zalege, da čebele povlečejo zasilne maticnike. Vso preostalo odkrito zalego vseh treh družin premestim v prvo etažo, in to k vhodu v kaseto, v kateri je matica. Potem odstranim obe preluknjani plošči in panj oziroma družine so tako združene v enomatični sistem. V tretji etaži 17. maja odstranim sat z maticniki in vstavim vzrej-

Graf: Tehnologija 3E/3M/K5

no gradivo (enodnevna jajčeca), pokrito zalego iz spodnje kasete pa premestim v prednji del panja. (Pozor matica!) Do 20. maja se tako izleže vsa pokrita zalega, razen šestih satov v prvi etaži. Takrat je v panju približno 105.000 pašnih čebel, približno 70.000 panjskih čebel in približno 50.000 čebel v zalegi. Ob pojavu izdatnejše paše se še približno 30 odstotkov panjskih čebel preobrazi v pašne čebele. V tem obdobju imajo čebele za shranjevanje medice na razpolago približno 40 praznih satov. Proti koncu paše odzvamem vzrejno gradivo, en matičnik pa pustim v tretji etaži. Po točenju se mlada matica pozneje doma oplodi, in ko začne zalegati, jo skupaj z zalego premestim v kaseto za matično rešetko. Potem v drugo etažo vrnem boljšo matico od tistih dveh, ki sem ju odstranil 10. maja, in to z vso odkrito zalego obeh matic. Z njuno pokrito zalego (slabšo matico od-

stranim) pa naredim vsaj tri močne narejence in jim dodam vzrejene mlade matice. Ko se v narejencih izleže pokrita zalega, jih zdravim z oksalno kislino.

Kaj smo dosegli oziroma pridobili z združitvijo in z začasnim prehodom na enomatični sistem?

- Kolikor je to mogoče smo povečali nabiralno moč celotnega panja, to je približno 125.000 čebel.

- Ob ugodnem vremenu in medenju smo dosegli največji možni donos.

- Najbolj kritično obdobje rojilnega razpoloženja smo premagali z odstranitvijo velike množice panjskih čebel, ki bi se izlegle pred sredino paše, in poskrbeli za vzrejo v tretji etaži.

- Naredili smo vsaj tri krepke narejence z mladimi maticami in poskrbeli za vzrejo v tretji etaži.

- Po točenju akacije smo znova oblikovali trimatični sistem. Ta po moči ni veliko oslabil, saj se je življenjska doba mladih čebel, ki niso gojile zalege, podaljšala, tako da z njimi lahko izrabimo še eno pridobitno pašo, tri matice pa bodo medtem spet vzredile približno 24 odstotkov zalege.

Veliko užitkov pri uporabi večmatičnih panjev!

PAVEL ZDEŠAR,
STROKOVNI SODELAVEC V ČEBELARSTVU,
OPAZOVALCI IN NAPOVEDOVALCI
ČEBELJIH PAŠ

OPAZOVALNO-NAPOVEDOVALNA SLUŽBA MEDENJA PRI MKGP, KIS in ČZS POROČILO O DELU V LETU 2002

UVOD

1. Leta 2002 je opazovalna-napovedovalna služba (ONS) delovala v okviru zmanjšanih finančnih možnosti. Zaradi tega smo morali skrajno varčevati pri vseh postopkih, vseh nakupih in delovanju samem. Opravili smo samo nujne nakupe za zagon elektronskih postaj, plačali delo terenskih opazovalcev ter gorivo. Posebna postavka je polog za novo vozilo.

Dejavnost službe je bila zmanjšana. Zato smo od februarja do konca novembra vsa naša pozornost usmerili v kar največji nadzor vseh pašnih virov. O dnevnem medenju smo poročali vsak dan od 26. aprila do 11. septembra 2002. Sveže podatke smo vstavljali v aparaturo najprej ob 21.15 in najpozneje ob 22.30. Vse medonosne paše smo napovedali od 8 do 20 dni pred začetkom medenja. Opozorili smo na možnosti večine razvojnih in spodbujevalnih čebeljih paš. Avtomatski štirikanalni telefonski odzivnik je brez prekinitve deloval vse leto. Zaradi selitve na Brdo pri Lukovici in napovedi vodilnih o zvišani tarifi za klic je bilo nekaj zmede, pa tudi občutno manj klicev kot prejšnja leta. Na področju izobraževalne dejavnosti smo želeli predvsem čim uspešneje izvesti seminar o modernih tehnologijah in izrabi čebeljih paš v Škofji Loki, pripravili pa smo tudi več predavanj v društvih in poskrbeli za prakso študentov...

2. Vsi podatki in napovedi so bili zelo točni. Popravili oz. spremenili smo samo oceno škode t. i. velikonočne pozebe na javorjih. Škoda, ki jo je povzročila pozeba, je bila za medenje javorjev precej večja, kot smo ocenili in objavili sprva. Medenja javorjev strokovno še ne obvladamo tako zanesljivo kot druge najpomembnejše vire. Zato bomo v prihodnje skušali povečati naše teoretično in praktično znanje o tem viru. Predvsem želimo izpopolniti metodo ocenitve škode, ki jo povzroča pozeba, metode določanja razvoja posameznih vrst ušic, pa tudi dejanski delež in vpliv vsake vrste dreves in vsake vrste proizvajalcev mane na medenje javorjev. Za ta namen si bomo priskrbeli literaturo iz tujine. Hkrati bomo preizkusili več načinov testiranja, da bi tudi v praksi spoznali pravo bistvo nam doslej nejasnih pojavov pri medenju javorjev. Kot so pokazale izkušnje, je treba čebelarje vedno znova opozarjati na možnosti in težave pri izrabi poljedelskih pašnih virov, še posebej pri drugi setvi oljne ogrščice in izrabi te nadvse dobrodošle čebelje paše. Zato bomo v prihodnje pri učenju čebelarjev posebej obravnavali izrabo paše oljne ogrščice in učinek te rastline na pridobitno čebelarjenje. Preostalo delo ONS je potekalo brez večjih težav. Izjema je le odnos uglednega izdelovalca elektronske opreme do pravočasnega popravila. Na lokaciji Javorniki/Jurjeva dolina nam je velik medved hudo poškodoval elektronsko merilno postajo. Ohišje smo popravili, elektronska tehnika je uničena, druga elektronska opre-

ma pa je nepoškodovana. Za vsakodnevno zbiranje podatkov in posredovanje poročil v avtomatski odzivnik je glavni opazovalec porabil izjemno veliko število delovnih ur ter samo za to prevozil 12 000 km.

3. Izobraževalna dejavnost je potekala zelo uspešno. Znanje smo posredovali številnim čebelarjem po vsej Sloveniji in tudi na Hrvaškem. Največ interesa so pokazali udeleženci seminarja o modernih tehnologijah in izrabi čebeljih paš v Škofji Loki. Glavni opazovalec se je dva dni strokovno izpopolnjeval na inštitutu v Dolu pri Pragi. V enajstih letih je bilo to resda prvo izpopolnjevanje, a nikoli ni prepozno. Vodilnim se za to zelo koristno odločitev iskreno zahvaljujem.

Na praksi v ONS je bila skupina študentov. Več študentov namerava za diplomsko nalogo obravnavati prav temo medenja. Strokovni vrh je absolventu Biotehniške fakultete odobril diplomsko nalogo o prezimovanju malega kaparja na smreki.

4. Konec leta 2002 se je strokovni vrh zavezal za nadaljevanje postavitev mreže elektronskih merilnih postaj, vendar so se izdelovalci dokaj mlačno odzvali na ponudbo. ONS zdaj pripravlja podatke za javni razpis.

5. Leta 2002 je delo ONS potekalo v luči velikih sprememb v čebelarstvu. Tako glavni opazovalec kot tudi številni terenski opazovalci smo sodelovali pri projektu postavitve Čebelarškega centra na Lukovici.

6. Najpomembnejša sprememba pri delovanju ONS je posledica sprejetja novega Zakona o živinoreji (Uradni list RS, št. 18/2002). ONS je postala javna služba na področju kmetijstva, njena poglobljena naloga je strokovno-pospeševalno delo. Odgovorna je za vodenje katastra čebelje paše ter za pomoč čebelarским društvom pri pripravi pašnih redov in načrtovanju izrabe pašnih virov. Najpomembnejše naloge ONS so obvladovanje vseh pomembnejših pašnih virov, napovedovanje medenja, objavljanje podatkov ter izobraževanje čebelarjev za samostojnejše delo in donosnejšo izrabo čebeljih paš. Prvi dve nalogi sta za zdajšnjo ONS gotovo prevelik zalogaj. Tako bomo morali pri pripravi in vodenju pašnega katastra tesno sodelovati z vodilnimi strokovnjaki v čebelarstvu in gozdarstvu.

NAČRT DELA ONS V LETU 2003

Načrt dela za leto 2003 vključuje:

- Izpolnitev vseh najpomembnejših nalog in začetek izvajanja novih nalog, kot to določa zakon o živinoreji.
- Pravočasno izdelavo, nakup in montažo novih elektronskih merilnih postaj na novih lokacijah.

Na posameznih lokacijah je bila namestitev na podlagi delnih izmer strokovno določena že leta 1999 (Tolmin, Koper, Jelovica – vznožje, Jelovica – vrh, Kamniške Alpe – vznožje, Po-

kljuka, Javorniki – nad jezerom, Mala gora, Bohor – sever, Celjska kotlina, Trebnje – Lanšprež, Brežice – Gorjanci, Bela krajina – Mirna gora, Mozirje, Golte – Smrekovec, Koroški kot, Kozjak – Kapla, Zreško Pohorje, Ribniško Pohorje, zahodne lege Pohorja, Ruško Pohorje). Zaradi omejenih sredstev bo mogoče namestiti le določeno število elektronskih naprav. Zato jih bomo najprej namestili predvsem na območjih Tolmina, Jelovice, Pokljuke, Smrekovca, Celja, Kozjaka in Pohorja, v prihodnjih letih pa postopno tudi drugod. Na podlagi izkušenj bi bilo najsmotnejše in tudi finančno utemeljeno namestiti skupaj 36 elektronskih postaj in 20 ročnih postaj, saj bi to omogočalo odlična in sprotna sporočila o dobrem medenju, pa tudi o vsem drugem za kar najboljše izrabo naravnih danosti čebelarje paše v Sloveniji. Več kot toliko je kljub zahtevam nerealno, saj je to po eni strani veliko finančno breme, po drugi pa tako obsežnega dela samo en redno zaposlen delavec ne zmore.

– Sodelovanje pri pripravah na kongres, kolikor bo ONS to omogočeno, in predstavitev na kongresu samem.

– Izobraževalno dejavnost bomo počasi prepuščali strokovnjakom institucij, ki se ukvarjajo s čebelarstvom, saj smo svoje znanje že dodobra izčrpali, hkrati pa imamo predavatelje, ki lahko nadaljujejo izobraževalni proces na višji strokovni ravni.

DELOVANJE ONS V PRIHODNJIH LETIH

Sto let dela je za nami. Za Antonom Žnideršičem so pri oblikovanju te službe sodelovale generacije čebelarjev, med njimi tudi številni odlični strokovnjaki. Tržno usmerjeni čebelarji ter ljubitelji priložnostno omenjajo, da je rezultat delovanja ONS za četrtino večja pridelava, morda tudi eden od petih kilogramov, za kolikor se je zadnje desetletje povečala pridelava na pridobitno čebeljo družino. Ne glede na določila zakona bi morala ONS zelo dejavno delovati tudi zaradi pomembnih novih dejstev.

Recesijski viharji v Evropi in Sloveniji ter pridružen Evropski uniji ne bodo vplivali na porabo medu in čebeljih pridelkov. Pri nas je poraba medu stalna, dosežena v našem zgodovinskem in kulturnem razvoju. Začasna prepoved uvoza kitajskega medu ter zelo slaba letina v Evropi sta lani jeseni povzročili veliko povpraševanje po medu za odkup. Nastalo je precejšnje zmanjšanje in med dejavniki v čebelarstvu so se pokazala nova razmerja. Odpiranje trga na jug, sever in zahod je stvar vseh in vsakogar, kdor je povezan s čebelarstvom in je vključen v proces pridelave ali trženja čebeljih pridelkov. Predvsem

je stvar največjega podjetja, ki je v zadnjih mesecih posodobilo opremo in postalo vrhunski obrat z visoko tehnologijo pridelave in kontrole čebeljih pridelkov ter dodobra povečanimi zmogljivostmi. Nenadoma se je v skupno dobro pojavil stari uveljavljeni dejavnik v novi podobi z visoko organsko sestavo kapitala in s tem z novimi tržnimi ambicijami, in to tako v slovenskem prostoru kot tudi v prostoru Evropske unije. Kadar je med težko kupiti, je dodatna težava v tem, da nakup omejujejo tudi visoke uvozne carinske davke. Takšne razmere so v Sloveniji, pa tudi v Evropski uniji in kandidatkah povzročile srditejši boj za vsakega kupca čebeljih pridelkov. Kljub temu vsak čebelar s težavo proda presežek pridelanega medu. Pri nas je cena pridelave medu zelo visoka. Visoka je tudi cena opreme za čebelarjenje, izdelane v majhnih serijah. Že samo to dvoje zelo omejuje možnost, da bi bilo malo in srednje veliko čebelarstvo v Sloveniji donosno. Tisti hip, ko bo evropska meja na Gorjancih, bo prost tudi odliv medu na sever in zahod. Znašli se bomo v velikanskem enotnem prostoru ponudbe in povpraševanja, v njem pa bo slovensko čebelarstvo samo majhen kamenček v čebelarskem mozaiku združene Evrope, hkrati pa bo evropsko čebelarstvo kot celota le majhen delček v veletoku prostega pretoka ljudi, blaga, storitev in kapitala. Na trgovske police se bo vrnil med iz drugih dežel. Kontrola proizvodov in odgovornost za njihovo kakovost se bo povečala vse do pridelovalca. Povpraševanje po visoko kakovostnem medu iz naših gozdov se bo zelo hitro povečalo, povečala se bo tudi možnost trgovine z maticami, čebelami in genetskim materialom. Ob vsem tem pa bo verjetno še teže pridobiti dobro pasišče z bogato pašo, na katerem bi čebele lahko proizvedle iskani sortni med. Težko bo zadovoljiti potrebe vseh, ki bodo želeli odkupiti pri nas pridelan med. Letine so ciklične, naše zaloge medu pa bodo pošle ali se vsaj občutno zmanjšale. Pravzaprav se ne bo več zgodilo, da bodo imeli naši čebelarji tolikšne zaloge medu kot v zadnjih petih sladkih letih.

Pridelati bo treba še več še boljšega medu in biti ob tem tudi donosen. Za te cilje je v minulih obdobjih po svoji zmognosti svoj delež prispevala tudi ONS. Tudi v prihodnje bo naše delovanje usmerjeno v ta prizadevanja. Ne glede na to, kje je naš sedež, bomo strokovni servis za vsakogar, ki bo potreboval našo storitev. Vsi, ki smo zavezani delu v čebelarstvu, smo tako rekoč na začetku nove skupne poti. Dozdajšnja pot je bila predvsem le dober kvalifikacijski trening. Lanski tržni tokovi v čebelarstvu v Sloveniji, Evropski uniji in kandidatkah so že dokaj jasna napoved prihodnosti.

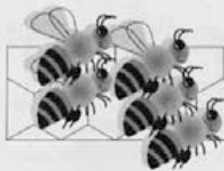

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Ponujam vam nakladne panje AŽ mere, združljive z LR panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujem tudi vse vrste satnikov.

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana – Vižmarje – Tel.: (01) 512 62 51

Iz društvenega življenja

LJUBO STRUNA,
predsednik Čebelarke družine
Borovnica

ŠOLSKI ČEBELNJAK IN ČEBELARJI V BOROVNICI

Pridni kot mravlje in delovni kot čebele, taki smo borovniški čebelarji. Skupaj z vodstvom Osnovne šole dr. Ivana Korošca v Borovnici smo našo občino prosili za finančno podporo, da bi obnovili in uredili zelo poškodovan in razpadajoč šolski čebelnjak. Skupina prizadevnih čebelarjev je z vztrajnim delom v kratkem času obnovila čebelnjak, tako da se je ta lepo zli z jesenskimi barvami v okolici. Čebelarji so pri čebelnjaku opravili več kot 200 ur prostovoljnega dela. Pri delu sta navdušeno pomagala tudi mlada čebelarja Andrej in Klemen.

Zdaj ima šola novo nalogo: poiskati in spodbuditi mlade, ki bi imeli veselje za spoznavanje skrivnosti in lepote čebelarstva sveta. Vzgoja čebelarjev in mentorstvo pa sta v Borovnici že tradicija. Borovnica je ponosna na svojo 120-letno čebelarstvo tradicijo, saj je iz teh krajev doma naš rojak, čebelar in župnik Francis Jager. Leta 1869 v Bistri rojeni čebelar je leta 1913 v Minneapolis postal prvi profesor čebelarstva na tamkajšnji državni univerzi, nato predstojnik odseka za čebelarstvo ter svetovalec na ameriškem ministrstvu za kmetijstvo. V praksi je v ZDA uvažal nove postopke pri pridobivanju medu iz satja in vzrejo matic.

Že leta 1907 je župnik Fran Lakmayer iz Šent Jošta nad Vrhniko v svoji knjigi »Umni čebelar« zapisal, da bi vsak večji šolski okoliš moral imeti svoj šolski čebelnjak in učitelja čebelarja, ki bi vzgajal in spodbujal mlade čebelarje.

In dandanes?

S svojim pridnim čebelarjenjem sta dva člana naše čebelarke družine na lanskem ocenjevanju medu v Semiču prejela priznanji: Tone Rahne je prejel diplomu in zlato priznanje, Rudi Ferkolj pa diplomu in srebrno priznanje. Čestitamo!

Čebelarji zdaj s skrbjo opazujemo, kako so prezimile naše pridne prijateljice, in si za novo sezono želimo: Naj med!

LUDVIK KRAMBERGER

OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA PETER DAJNKO GORNJA RADGONA

RADGONSKI ČEBELARJI SO PODPRILI USTANOVITEV ČEBELARSKE ZVEZE DRUŠTEV POMURJA

V nedeljo, 19. januarja, je bil na turistični kmetiji Hari v Spodnji Ščavnici občni zbor Čebelarskega društva Peter Dajnko Gornja Radgona. Od 72 članov se jih je zbora udeležilo 35. Zbor so s svojim obiskom počastili podžupan občine Gornja Radgona, sicer tudi član društva Dušan Zagorc, predsednika čebelarskih društev Videm in Negova Matija Perša in Jože Kram-

berger ter strokovnjakinja za čebelarstvo, ki skrbi za razvoj čebelarstva na območju Pomurja Lidija Matavž, dr. vet. med. Zbor je vodil starosta radgonskih čebelarjev, upokojeni vodja radgonskega sodišča in dolgoletni čebelar Anton Novak. Poročilo predsednika društva Stanka Korošca, ki ga je bolezen priklenila na posteljo, o delovanju društva v minulem letu je prebrala

blagajničarka društva Marija Korošec. Izčrпно poročilo o delu društva je podal tudi tajnik društva Franc Pižmoht.

Udeleženci zbora so največ razpravljali o smiselnosti ustanovitve Čebelarke zveze društev Pomurja, ki naj bi združevala čebelarje na tej in drugi strani reke Mure. O pomenu ustanovitve zveze je govoril tajnik ČDPD Gornja Radgona, sicer tudi član upravnega odbora ČZ Slovenije in član upravnega odbora Pomurskega odbora za napredek čebelarstva, ki je pobudnik ustanovitve Čebelarke zveze društev Pomurje, Franc Pižmoht. Kot je povedal, je poglobitni namen zveze trdnejša povezava med čebelarji, saj bi to olajšalo tako njihovo nastopanje v okviru ČZS kot tudi uveljavljanje njihovih zahtev pri razvoju čebelarstva v tem delu Slovenije. Po kritični razpravi, med katero se je izkazalo, da želijo nekateri, med njimi Drago Horvat in Janko Rajh, ustanoviti svojo zvezo na tej strani Mure, so sprejeli sklep, da podpirajo ustanovitev Čebelarke zveze društev Pomurja. Izbrali so tudi kandidate za ustanovni občni zbor in podprli kandidaturu dr. Stanka Kapuna za predsednika. Sedež zveze bo v Srednji kmetijski šoli Rakičan, ki je že pridobila certifikat za izobraževanje čebelarjev. V razpravi so veliko časa namenili tudi zatiranju čebeljih bolezni, še zlasti varoe, ki je doslej niso mogli zatreti z nobenim sredstvom ali pripravkom. Kot so menili, bi morala na tem področju več narediti država, saj obstaja pri zdravljenju čebel z različnimi sredstvi, ki jih nenadzorovano

Predsedujoči občnemu zboru je bil starosta radgonskih čebelarjev Anton Novak.

uvažajo posamezniki, velika nevarnost, da se tudi čebelarjem zgodi afeta »mleko«. Nihče namreč ne ve, ali morda stihijsko uvožena sredstva puščajo ostanke v čebeljih pridelkih. Zavzeli so se tudi za to, da bi v osnovnih šolah več skrbi namenili vzgoji mladih čebelarjev. Za to zdaj skrbi samo OŠ Gornja Radgona, ob kateri imajo krožkarji tudi svoj čebeljak. Kritizirali so gozdarje, ker ti neusmiljeno sekajo akacijo, ki je poglobitni vir čebelje paše. Pohvalili pa so sadjarje in druge, saj so pri škropljenju upoštevali njihove nasvete, tako da lani ni bilo niti ene množične zastrupitve čebel.

RAZPIS

za 1. vseslovensko ocenjevanje medenega žganja in medenega likerja

Rok za prijavo (ime in priimek čebelarja, naslov, telefonska št., št. vzorcev, izjava, da razpolaga z najmanj 10 litri medenega žganja ali medenega likerja) je vključno do **15. marca 2003.**

Dostava vzorcev in prijavnice: Dva vzorca po najmanj pol litra, **najpozneje do 31. marca 2003.** Razglasitev rezultatov ocenjevanja in podelitev bronastih, srebrnih in zlatih odličij ter naziva šampion leta posebej za:

- medeno žganje,
- medene likerje

bo v soboto, 31. maja 2003, v Čebelarskem centru Maribor, Streliška c. 150.

Ob prijavi je treba plačati 7.000,00 SIT za vsak vzorec (vsak udeleženec prejme analizo, ki jo potrebuje za javni promet z živili). Prijavijo se lahko vsi člani čebelarskih društev, vključenih v ČZS, in pravne osebe. Pravilnik o ocenjevanju medenega žganja in medenega likerja prejmete ob prijavi (če ga še nimate), na ogled pa je tudi na sedežu ČZD Maribor, Streliška c. 150 med obratovnim časom (od ponedeljka do petka od 10. do 17. ure, ob sobotah od 8. do 13. ure).

Prijavnice lahko dobite:

- v Čebelarskem centru Slovenije, v trgovini Čebelarna, Brdo pri Lukovici 8, ali v Čebelarskem centru Maribor, Streliška c. 150;
- na srečanju čebelarjev na Celjskem sejmu na stojnici Čebelarke zveze društev Maribor (1. nadstropje) 1. in 2. marca 2003.

Na teh mestih lahko tudi oddate vzorce.

Pridelovalec medenega žganja ali medenega likerja se s prijavnico tudi obvezuje, da bo na poziv organizatorja temu odstopil dva vzorca (po pol litra) nagrajenega žganja in likerja za promocijske namene.

Kontaktne osebe: Marjan SLANIČ, tel. 041 699 554.

Predsednik ČZD Maribor – Vlado Pušnik

RAZPIS ZA XXVI. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV

Srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 10. maja 2003, v prostorih osnovne šole Simon Jenko v Cerkljah na Gorenjskem. Tekmovalne ekipe naj se v osnovni šoli Simon Jenko zberejo do 9. ure. Natančen raspored tekmovanja bodo vse prijavljene ekipe dobile po pošti.

Mentorji čebelarških krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, ki ga dobijo na spletni strani ČZS, najpozneje do 1. aprila 2003 na naslov: *Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica*.

Ker želimo tekmovanje pripraviti na vrhunski ravni, prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče.

Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 4, 1998.

Za nižjo in srednjo skupino bodo vprašanja sestavljena na podlagi delovnega zvezka Čebela se predstavi, za višjo skupino pa tudi na podlagi knjige Od čebele do medu.

Pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Sočasno razpisujemo natečaj za izvedbo XXVII. tekmovanja mladih čebelarjev v letu 2004. Prijave za izvedbo tekmovanja pošljite na Čebelarstvo zvezo Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 LUKOVICA.

Komisija za krožke pri ČZS

ČZS – Sekcija ljubiteljev in rejcev čmrljev – ZAHVALA

Sekcija ljubiteljev in rejcev čmrljev je ob pomoči več donatorjev, nekaterih članov sekcije ter članov ČD Dolsko in ZČD Zgornje Savinjske doline v letu 2002 postavila ob Čebelarstvu centru Slovenije paviljon – čmrljak. Dela nadaljujemo tudi letos.

Za postavitev čmrljaka so naknadno darovali po 50.000 SIT:

ga. Tina Kovačič, PRIS – Kovačič, d.o.o., Pijava Gorica 192, 1291 Škofljica;
mag. Bogdan Vožič, PRIS – Inženiring, d.o.o., Dunajska 129, 1000 Ljubljana;
dr. Ivan Vezočnik, Razvojni center IRC Celje, Ul. XIV. divizije 14, 3000 Celje.

3.000 SIT pa sta za ta namen prispevala Boštjan in Metka Roblek iz Bašlja.

Darovalcem se zahvaljujemo za izkazano pomoč.

Vodja sekcije: Janez Grad

Tri barvne različice matic *M. bumilis*

Črna delavka *M. bumilis* na cvetu detelje

Gnezdo čmrljev *M. bumilis*

spomin

JANKO PUST - KOBAC (1908–2002)

Na trboveljskem pokopališču smo se junija 2002 čebelarji poslovili od spoštovanega in cenjenega prijatelja, čebelarja Janka Pusta - Kobaca. Rodil se je leta 1908 v kmečki družini, pozneje pa je posestvo prevzel in vodil sam. Že v mladosti se je navdušil za čebelarstvo in postal član ČD Trbovlje. Zgradil si je lep gorenjski čebelnjak za 30 AŽ panjev, ob njem pa še manjšega za kranjčice. Končnice, od katerih vsaka ponazarja eno poglavje iz Jurčičevega Desetega brata, je poslikal sam.

V ČD Trbovlje je bil prizadeven čebelar in dejaven član odbora. Januarja 1946 je bil delegat Čebelarke podružnice Trbovlje na prvi seji Čebelarke zadruge za Slovenijo v Ljubljani. Čebelarstva podružnica Trbovlje je tedaj imela 162 članov in 163 deležev. Bil je med prvimi vzrejevalci kranjskih matic, ki jih je vozil na plemenilno postajo Reka-Pustov mlin pri Šmartnem pri Litiji. Izumil je električni pripomoček za točenje strjenega medu in ga tudi patentiral pri Patentnem uradu v Beogradu. Svoje čebele je prevažal v Liko. Naredil si je nekaj LR nakladnih panjev, a jih je opustil, ker z njimi ni bil uspešen. Med drugim je za Slovenskega čebelarja napisal tudi več prispevkov.

V zadnjih letih zaradi starosti in bolezni ni mogel več čebelariti. Čebelarstvo orodje in literaturo je podaril čebelarjem. Pred leti mi je za spomin podaril 29. izdajo knjige ABC and XYZ of Bee culture iz leta 1950. Knjiga je bila tedaj »biblija« naprednih čebelarjev. Tudi to veliko pove o njem kot velikem čebelarju in tovarišu. Nikoli ni nikomur odrekal pogovora o čebelah in čebelarstvu. Med kramljanjem o čebelah je učil in svetoval mladim čebelarjem, saj je imel veliko izkušenj in znanja.

Čebelarji, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v hvalnem spominu.

ČD Trbovlje, Štefan Brvar

JANEZ LAVRIŠA

*Rad bi pokukal v njihove panje,
rad bi spoznal njih delo sleherni dan,
da bi olajšal jim napore vsakdanje,
poslušal šumenje, njih govor neznan.*

Hudo nam je bilo pri srcu, ko smo čebelarji Čebelarkega društva Dolomiti izvedeli za smrt našega člana Janeza Lavriše. Čeprav smo vedeli za njegovo bolezen, smo bili globoko pretreseni.

Ko smo se novembra lani na horjulskem pokopališču še zadnjič poslovili od našega dragega prijatelja, smo ostali tudi brez vestnega in marljivega čebelarja. Rodil se je pred 64 leti kot sin čevljarja in čebelarja. Knjiga je srednje tehniško Solo in postal strojni tehnik, potem pa je kot priznan strokovnjak delal v tovarni merilne tehnike Metrel. V svojem prostem času je skrbel za večje število čebeljih družin. Čebele so bile njegovo veliko veselje, pa tudi sam je rad zahajal v naravo. Vse do zadnjega dne je upal, da bo spomladaj spet čebelaril. Tudi zadnje mesece, ko ga je bolezen priklenila na posteljo, je bil v mislih še vedno pri svojih čebelah. Tvoji kolegi, predvsem pa žena Joži, smo poskrbeli, da so bile čebele ob zazimljenju zdrave in preskrbljene. Janez je bil med ustanovitelji Čebelarkega društva Dolomiti Polhov Gradec pred 35 leti. Vrsto let je deloval v upravnem odboru društva. Veliko je pomagal tudi pri graditvi čebelarkega doma. Bil je dosleden in marljiv, zgled številnim mlajšim čebelarjem. Za svoje marljivo delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Čebelarji Čebelarkega društva Dolomiti smo mu iskreno hvalni za vse, kar je storil v dobro čebelarstva, in ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Dolomiti Polhov Gradec

FRANC HALOŽAN

Oktobra lani smo se člani Čebelarkega društva »Peter Dajnko« iz Gornje Radgone na pokopališču v Gornji Radgoni z društvenim praporom poslovili od čebelarja in dolgoletnega člana društva Franca Haložana iz Orehovca.

Franc Haložan se je rodil leta 1927. Čebelariti je začel že v rani mladosti in je do zadnjih dni svojega življenja čebelaril s petnajstimi čebeljimi družinami. Za dolgoletno delo in sodelovanje v društvu je prejel tudi pisno priznanje. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD »Peter Dajnko« Gornja Radgona

MARJAN LIPUŽIČ

Po kratkotrajni bolezni je neizprosna smrt veliko prezgodaj iz naših vrst iztrgala marljivega čebelarja Marjana Lipužiča. Veliko svojega časa je namenil svojim prijateljem. In ko so se čebele novembra lani pripravljale na zimsko spanje, je z njimi zaspal tudi on, za vedno ...

Rodil se je leta 1949 v Kobaridu. Življenjska pot ga je nato vodila v Kanal, v Brda in končno se je nastanil v Tolminu.

Leta 1990 se je včlanil v Čebelarstvo društvo Kanal-Brda. Bil je izjemno delaven član društva čebelarjev. Večino svojih nakladnih panjev, približno 130, je imel v Brdih. Sam jih je tudi preurejal in nadgrajeval. Kot bi kaj slutil, je letos vse lepo prebarval in zgledno uredil nov pašni prostor. V vse to je vložil veliko dela in nikoli mu ni bilo žal časa, prebitega na pasišču. Nasprotno, užival je pri tem.

Zla usoda se je kruto obrnila proti njemu in sredi največjih ustvarjalnih moči pretrgala njegovo življenje. Svojo veliko ljubezen do čebel je pokazal tudi s tem, da je kljub bolezni delal do konca, do zadnjega atoma svojih moči ... Na zadnjo pot smo ga pospremili z društvenim praprom. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu.

ČD Kanal-Brda in ČD Tolmin

FRANC OSTANEK

Kmalu po novem letu smo se čebelarji Čebelarkega društva Postojna za vedno poslovili od našega dolgoletnega člana Franca Ostanka.

Rodil se je leta 1916 v Studenem pri Postojni in tam v številni družini preživel tudi svojo mladost. Že v mladih letih je izgubil očeta, tako da je moral sam prevzeti skrb za domačijo. Ob delu na kmetiji se je živo zanimal tudi za čebele, zato je s svojimi prvimi prihranki že leta 1929 od sosednjega čebelarja kupil prvo družino.

Od tedaj pa vse do smrti so bile čebele njegove zveste spremljevalke in prijateljice. Na domačem vrtu si je zgradil lep čebelnjak in v njem čebelaril z največ 54 pridobitnimi družinami. V njem je preživel skoraj ves svoj prosti čas. Skupaj s prijatelji čebelarji je čebele tudi prevažal v Vipavsko dolino in v Hrušico.

Bil je med ustanovnimi člani Čebelarkega društva Postojna. Dolga desetletja je bil tudi član upravnega odbora in drugih društvenih organov. Številnim mladim čebelarjem kot tudi čebelarjem, ki so iz različnih razlogov izgubili čebele, je rad podaril roj ali družino. Za svoje delo v društvu je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

* Kot dobrega čebelarja in človeka ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Postojna

IVAN MIRT

Novembra 2002 smo se na pokopališču v Krškem poslovili od čebelarja Ivana Mirta. Rodil se je leta 1936, nazadnje pa je živel na Zibni pri Krškem. S čebelami se je začel ukvarjati že v rani mladosti. Vedno si je želel postati velik čebelar in tako je z vso vnemo čebelaril s 150 panji. Večkrat je bil tudi član upravnega odbora Čebelarkega društva Krško, s svojim delom pa je veliko pripomogel k dobremu delovanju društva. Po upokojitvi se je še bolj zavzemal za napredek čebelarstva in je v čebelarjenje uvedel tudi sina Sandija, ki bo zdaj nadaljeval njegovo delo. Z nasveti je rad pomagal tudi drugim čebelarjem.

Čebelarstvo društvo Krško ga bo kot dobrega čebelarja in prijatelja ohranilo v prijaznem spominu.

Čebelarstvo društvo Krško

IVAN BLAŽIČ

Na šempetškem pokopališču smo se novembra lani poslovili tudi od ljubiteljskega čebelarja Ivana Blažiča. Na manjšem posestvu v bližini Šempetra je več kot dvajset let čebelaril z osmimi čebeljimi družinami. Sprva se mu ni zdelo potrebno, da bi se včlanil v čebelarstvo društvo, vendar so ga izkušnje prepričale, da se je koristno vključiti v organizirano čebelarjenje, in postal je dejaven član našega društva. Bil je član komisije za pasišča v društvu in na občini. Ljubil je naravo, zato je z ženo Otilijo rad delal na posestvu in skrbel za svoje čebele. Bil je skromen in nevsiljiv, v javnosti ni želel izstopati, zato je bil priljubljen v širšem okolju. Lani je skupaj z družabnikom izdelal nov ličen čebelnjak, ki krasi travnik na njegovem posestvu, nenadna smrt pa mu je preprečila, da bi užival sadove svojega dela.

ČD Šempeter

RAĐE MIHAJLOVIČ

Člani Čebelarke družine Krška vas smo se junija 2002 poslovili od našega člana Radeta Mihajloviča. Rodil se je leta 1939, njegov korak pa je nepričakovano obstal, ko je narava vsa v cvetju ponudila gostoljubje našim čebelarjem in ko je bogato cvetel kostanj.

Njegove čebelice, ki jih je zelo ljubil, so ostale brez gospodarja, da bi se jim zahvalil za obilno letino, člani ČD Krška vas pa smo izgubili dobrega tovariša. Njegovi soprogi in domačim izrekamo iskreno sožalje.

Čebelarstvo društvo Krška vas

ŠTEFAN PODGORELEC

Julija lani, tako rekoč sredi poletja, nas je zapustil naš dolgoletni član Štefan Podgorelec. Rojen je bil leta 1914. Vse svoje življenje je uspešno premagoval številne preizkušnje. Nekaj let se je tudi poklicno ukvarjal s čebelarstvom. V tem obdobju je gojil večje število čebeljih družin, ki jih je prevažal po različnih krajih države. Po upokojitvi je čebelaril na idilični gozdni jasi v Rutah (Gozd Martuljek). Zadnja leta je čebele preselil v neposredno bližino svojega doma, tako da je lahko kar z balkona opazoval neutrudno izletavanje čebel. Vedno je bil vesel tudi obiska čebelarjev iz vasi in rad je pokramljal zlasti o čebelah. Vedno odprt in odkrit je rad svetoval mlajšim in tudi starejšim čebelarjem, saj si je ob dolgoletnem delu s čebelami pridobil zelo veliko dragocenih izkušenj. Zadnja leta je v čebelarjenje uvedel tudi naslednika in tako poskrbel, da bodo čebele tudi v prihodnje ostale pri hiši. Prijatelji in čebelarji, ki smo ga pospremili na njegovi zadnji poti, ga bomo ohranili v spoštljivem spominu.

Čebelarstvo društvo Kranjska Gora

MIRKO MARUŠIČ

Vse člane društva je presenetila nepričakovana novica o smrti Mirka Marušiča, enega izmed najdejavnejših članov našega društva. Dolga leta je bil poverjenik v Vrtojbi in predsednik nadzornega odbora. Kot operativni vodja zimskega zamegljevanja čebel je spoznal in obiskal vse naše čebelarje. Sodeloval je pri vseh pomembnejših akcijah Čebelarkega društva Šempeter.

Dvajset let je čebelaril s približno tridesetimi čebeljimi družinami in si v tem obdobju pridobil veliko izkušenj. Redno se je izpopolnjeval na seminarjih in predavanjih in si nenehno prizadeval za izboljšanje tehnologije čebelarjenja. Zato je bil eden najnaprednejših čebelarjev, zelo uspešno pa je bilo tudi njegovo čebelarjenje. Pred nekaj več kot letom dni je izdelal dva zabojnika za prevažanje čebel z avtomobilsko prikloico in si na ta način olajšal delo pri prevažanju čebel na pašo. S svojo iznajdljivostjo je v svoje čebelarstvo uvedel veliko praktičnih inovacij.

Zelo ga bomo pogrešali pri delu v društvu. Med čebelarji je bil znan, cenjen in spoštovan, saj se je nesebično razdal in pomagal vsem. Takšnega bomo ohranili v spominu.

ČD Šempeter

ANA KUNSTELJ, s.p. – ŠIVILJSTVO KUNSTELJ, ZAVRTI 41, 1234 MENGEŠ

Telefon: 01/ 72 37 027, GSM: 031 352 797, e-pošta: JM.KUNSTELJ@EMAIL.SI

Izdelujemo:

KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

Akcija

MODNA HIŠA – BUNNY d.o.o. – 3331 Nazarje

Akcija

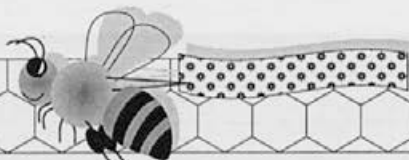
Cena moške čebelarke obleke, ki zajema suknjič, telovnik in hlače, izdelana pa je po konfekcijskih številkah, je **47.825 SIT** ali **207 EUR brez DDV**.

Opomba: Če je treba obleko izdelati po merah, je cena višja za 25 %.

Cena vseh dodatkov k čebelarji moški obleki (srajca z naborki, klobuk, rutica, sponka) je: **25 755 SIT** ali **111 EUR brez DDV**.

Čebelarjem, ki bodo čebelarke obleke naročili od 10. 2. do 30. 4. 2003, prizna Modna hiša Bunny Nazarje 10 % popust!

PRODAM močne narejence na 5 in 7 AŽ satov lahko tudi na LR satju. Čebele so pregledane in zdrave ter zdravljene proti varozi, ☎ 07 30 44 140.

PRODAM čebelje družine na AŽ satju (4s, 5s, 7s) in naseljene LR panje, vse družine imajo lansko matico (2002), so pregledane in zdravljene. Ponudbe na številko ☎ 041 384 813 Boštjan.

PRODAM več zdravih pregledanih močnih družin na devetih AŽ satih. Inf. ☎ 04 510 93 93.

PRODAM petindvajset čebeljih družin na AŽ 9 in 10 S, ☎ 01 50 74 878.

PRODAM deset naseljenih AŽ 10 S panjev, možno tudi samo družine na satju, informacije ☎ 05 36690 46.

PRODAM petindvajset naseljenih AŽ 5 S prašilčkov in naseljene nove LR panje ali samo družine na LR satju. Informacije ☎ 04 572 12 71 in ☎ 031 707 231.

PRODAM več čebeljih družin na 7, 9 in 10 AŽS, matice so mlade in domače vzreje. Čebelarstvo Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, informacije ☎ 01 363 13 94 in ☎ 041 202 621.

PRODAM zaradi starosti čebelje družine na satju AŽ 9 S inf. ☎ 01 750 52 91.

PRODAM dvajset čebeljih družin na AŽ 10 S satju. Informacije ☎ 041 961 766 Ameršek.

PRODAM nekaj čebeljih družin na satju AŽ 10 S, čebele so močne, zdrave in očiščene varoze inf. ☎ 041 886 124.

PRODAM ali zamenjam za gozdni med še nov nerabljen aparat VAROX za uničevanje varoe z oksalno kislino, inf. ☎ 01 83 41 940.

PRODAM 40 čebeljih družin na 7 ali 10 AŽ satih in zabojnik (za TAM 2001) z 42 naseljenimi AŽ 10 S panji, inf. ☎ 02 546 15 12 in ☎ 041 351 958.

V NAJEM dam od aprila naprej večje število čebeljih družin s stojiščem na relaciji Grosuplje – Dobropolje, inf. ☎ 01 786 30 79.

PRODAM čebelje družine s panji AŽ 10 S ali brez njih in nekaj praznih AŽ panjev, inf. ☎ 01 524 64 22.

PRODAM nekaj družin s panji ali brez AŽ 10 S, informacije ☎ 01 518 10 93.

PRODAM sadike medovite rastline boreča (*Borago officinalis*) od konca marca naprej, inf. ☎ 031 808 944.

PRODAM kompletne nevezane letnike Slovenskega čebelarja 1947, 1949, 1953, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1963, 1964, 1965 in enotno vezane letnike od 1973 do 1978, ☎ 04 531 22 17.

PRODAM TAM 4500 z 66 naseljenimi AŽ 10 S panji, inf. ☎ 04 512 22 30.

PRODAM TAM 110 z dvainosemdesetimi naseljenimi AŽ 10 S panji, inf. ☎ 041 582 236 ali ☎ 04 231 00 61.

KUPIM tovornjak za prevoz zabojnikov, ali tovornjak predelan za prevoz do 36 AŽ 10 S panjev, inf. ☎ 031 513 365.

PRODAM zdrave čebelje družine na 5, 7 in 9 AŽ satih in dober dolenski cviček, inf. ☎ 07 30 44 140.

KUPIM rabljene AŽ panje, inf. ☎ 041 311 434 – kličite popoldne.

PRODAM čebelje družine na LR in AŽ satih inf. ☎ 041 853 715.

PRODAM petindvajset družin na 5 AŽ satih in deset družin na 7 S AŽ, inf. ☎ 041631 620 ali ☎ 01 754 40 26.

PRODAM večje število čebeljih družin z lanskimi maticami na 7 S AŽ, inf. ☎ 01 72 35 430 ali ☎ 031 651 366

PRODAM več zdravih čebeljih družin na 5, 7 in 10 S AŽ, inf. ☎ 05 366 90 64, kličite zvečer.

PRODAM tovornjak TAM 2001, testiran za prevoz čebel, inf. ☎ 02 572 14 70.

PRODAM nekaj malo rabljenih prašilčkov AŽ na 5 in 7 satov, inf. ☎ 01 427 26 32 ali ☎ 031 739 630.

PRODAM ročno točilo za med, inf. ☎ 01723 70 27 ali ☎ 031 352 797.

PRODAM zdrave čebelje družine na 5 S AŽ, inf. ☎ 05 366 93 46 ali ☎ 041 575 917

PRODAM dva zabojnika za prevoz na avtoprikolici z desetimi naseljenimi AŽ 10 S panji, inf. zvečer ☎ 05 303 50 14.

KUPIM oziroma najemem čebelnjak s parcelo v okolici Ljubljane, pogoj je dostop z avtomobilom in dobra paša, inf. ☎ 041 648 649.

PRODAM zaradi starosti in bolezni šestnajst naseljenih AŽ panjev na 9, 10 in 11 satov, večji del z vgrajenimi osmukalniki za cvetni prah, za polovično ceno. Začetniku omogočam leto dni brezplačnega svetovanja. Janko Jurca, Sejmiška 8, Žiri, ☎ 041 386 982.

PRODAM več čebeljih družin na AŽ satju po ugodni ceni, inf. ☎ 03 734 08 60.

PRODAM atestirano prikolico za prevoz čebel, naseljeno z 20 AŽ čebeljimi družinami, ☎ 02 581 16 60.

KUPIM 90 praznih 10 S AŽ panjev, ☎ 040 682 605.

PRODAM več čebeljih družin v 10 S AŽ panjih, ☎ 041 640 140 zvečer.

PRODAM 30 panjev v 10 S AŽ, ☎ 07 498 78 36 po 19. uri.

RADIJSKO PREDAVANJE – v torek, 4. marca ob 12.30. Vlado Pušnik: O pripravi na Apimondio 2003.

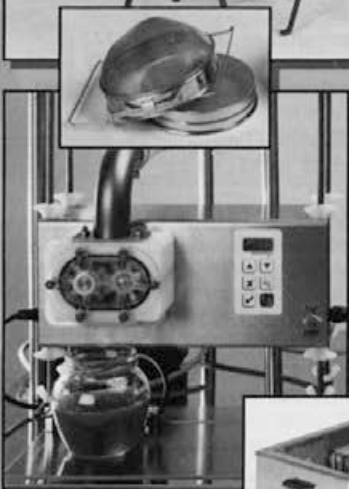
POVERJENIKI ZA PASIŠČA V LETU 2003

ČD Selnica ob Dravi: Poverjenik je Rajmund MIUC, Ob potoku 28, 2352 Selnica ob Dravi, tel.: 02/ 671-35-21, GSM: 041 585-639.

ČD KAMNICA – BRESTANICA – Sprejema prijave za kostonjevo pašo z dokazili o zdravstvenem stanju čebeljih družin do 15. maja 2003 na naslov Alojz Cehnar, Koroška cesta 59, 2000 Maribor

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 8.00 do 12.00
in od 15.00 do 18.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00

Pri gotovinskem
nakupu čebelarске opreme v
vrednosti več kot 5.000 SIT,
priznamo čebelarjem z veljavno
čebelarско izkaznico
4% popusta

**NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO**

LOGAR TRADE, d.o.o.

Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415
e-pošta: logar-trade@siol.net, internet: www.logar-trade.si

Razstavno prodajni salon ČEBELARNA
v čebelarstvu Slovenije - Brdo pri Lukovici 8
Tel: 01 / 729 61 18; Fax: 01 / 729 61 31
Delovni čas: Od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure v soboto
od 8. do 13. ure, v nedeljo zaprto.
Za večje skupine je odprto izven delovnega časa po
predhodnem dogovoru.

Alternativna sredstva za zatiranje VAROE

85 %	MRAVLJINČNA KISLINA za zatiranje varoe - 1L	3 %	OKSALNA KISLINA za zatiranje varoe - 1L
6,5 %	OKSALNA KISLINA za zatiranje varoe - 1L		OKSALNA KISLINA za zatiranje varoe - 250 g
60 %	MRAVLJINČNA KISLINA za zatiranje varoe - 1L	15 %	MLEČNA KISLINA za zatiranje varoe - 1L
	JODOVA TINKTURA razkužilo proti noseni - 125 ml	80 %	OCETNA KISLINA - 1L za razkuževanje satja v zaprtih prostorih
	RAZKUŽILO NaOH lug za razkuževanje čebelarne opreme - 1Kg		

**NOVO plastične satnice za AŽ panje !
stekleničke s pršili za propolis
PVC stekleničke za propolis**

- plastične satnice Pierco za nakladne in Kirarjeve panje
- voščene satnice vseh velikosti
- leseni okvirji za satnice
- drobni čebelarški pribor

Vsi opisani izdelki se bodo prodajali 1. in 2. marca
na čebelarstvu sejmu v Celju

Telefon: 02/320-64-52
Faks: 02/332-62-71
naročila: embalaza@vema.si

www.vema.si

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel: 02 / 320 53 46; Fax: 02 / 331 80 10
Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

ČEBELARJI POZOR!

Na čebelarstvu sejmu v Celju bomo točili
Sladkorno raztopino FRUTASUN 85 Q 0 tudi v
vašo embalažo (možnost nakupa tudi v naši 5,
10 in 35 l embalaži).

INVERTNA SLADKORNA POGAČA

(Pakirana v vrečkah po 1kg, ter v kartonu z 10. vrečkami po 1 kg)

v čebelarstvu centrih vam nudimo:

- pridelke in izdelke iz čebeljega panja
- izbrana darila in spominkov s poudarkom na čebelarstvu tematiki
- aranžiranje spominkov v darilno embalažo po želji
- čebelarstvo opremo in pribor
- darilno embalažo
- stekleno, kartonsko in leseno embalažo...
- pokrovčki za kozarce vseh velikosti
- plastične satnice Pierco za nakladne in Kirarjeve panje
- voščene satnice vseh velikosti
- leseni okvirji za satnice
- drobni čebelarški pribor
- čebelarstva literatura

Pri plačilu nad 10.000 SIT velja 5% popust
(3% pri plačilu s kartico). Pri plačilu nad
50.000 SIT velja 10% popust (8% pri
plačilu s kartico).

V vseh enotah možnost plačila z vsemi
plačilnimi karticami

Članom ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE ponujamo:

Cena v SIT z DDV

LITERATURA

Med in zdravje - Kapš	8.200
Varoza čebel - Rihar	3.300
Mana iglavcev, napoved med. - Rihar	3.200
Čebela se predstavi	1.500
Od čebelnjaka do medenjaka - Angerer	900
Priručnik za začetnike	300
Igra - Odkrivanje čebelarstva	500
Od čebele do medu	4.000

VIDEOKASETE

Čebelarstvo	3.000
Zreja matic	2.500
Odprtje Čebelarstva centra Slovenije	2.500

NALEPKI, LETAKI

Samolepilna nalepka za kozarec	6
Plakat - Življenjski cikel čebelje družine	700
Plakat KBZ (blagovna znamka)	600
Plakat - Kranjska čebela - njena dežela	300
Razglednica s čebelarstvom motivom	200

ODLIČJA, DIPLOME

Odličje A. Janše - komplet	3.600
Različne diplome	100

SLOVENSKE ČEBELAR

Izvod SČ člani	800
Izvod SČ nečlani	850
Čebelarški priručnik	2.000
Letna naročnina SČ nečlani	9.000

Naročila sprejema trgovina »Čebelarstvo« Vema, po telefonu: 01/ 729 61 18

Cena v SIT z DDV

Gostilna
Restavracija
Galerija

Avsenik

GREGA AVSENIK, s.p., Begunje 21, 4275 Begunje
»Pri Jožovcu« - Tel: 04/530 70 30

• **SOBOTA, 1. MARCA** - PUSTOVANJE S HIŠNIM ANSAMBLOM »JOŽOVCI« **OB 20. URI** • **PETEK, 8. MARCA** - GLASBENI
VEČER Z »LOJZETOM SLAKOM« **OB 20. URI** • **PETEK, 14. MARCA** - HIŠNI ANSAMBEL »JOŽOVCI« **OB 19. uri** •
SOBOTA, 22. MARCA - »ZUPANI« **OB 19. URI** • **SOBOTA, 29. MARCA** - »ZAMEJSKI KVINTET« **OB 19. URI**

Informacije in rezervacije po tel. št. 04/ 533 34 02

**APIS M & D, d.o.o.
MARKO DEBEVEC**

**ČUŽA 7 – 1360 VRHNIKA
tel., faks: (01) 755 12 82**

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH – samo 180 SIT/kg

KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE

PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNH PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 2003

- IZDELJUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMIJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO

NAROČENO BLAGO POŠIJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti. Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC – ČEBELARSTVO DEBEVEC, APIS M & D, d.o.o., VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

**PREDSEZONSKA AKCIJSKA PRODAJA OD 10. 3. DO 20. 3. 2003
za naslednje izdelke in storitve:**

STIMULANS POGAČA,
vakuumsko pakirana,
v kartonih po 10 kosov
že za 280 SIT/kg

SATNIKI (Satni okvirji)
AŽ –VRTAN, LEPLJEN,
ZBIT – samo 128 SIT
LR – samo 135 SIT
LR2/3 – samo 125 SIT

**PREKUHANA STARII
VOŠČIN – samo 130 SIT/kg**

PREDELAVA VOSKA V SATNICE
samo 180 SIT/kg

NOVO!

Nizkonakladni, LR, AŽ panji 10-, 7- in 5-satni. Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRVA POTUJOČA ČEBELARSKA TRGOVINA V SLOVENIJI

POZIMI IN SPOMLADI, KO ČEBELARSKA DRUŠTVA SKLIČUJEJO OBČNE ZBORE, ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKE OPREME V POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI.

APIS M & D, d.o.o. – MARKO DEBEVEC

SEZNAM TRGOVIN, KI OMOGOČAJO PRI NAKUPIH POPUSTE ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsi čebelarji, člani ČZS, ki prejemajo revijo Slovenski čebelar, lahko pri nakupih s člansko izkaznico v spodaj naštetih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste. Tako boste čebelarji, imetniki članske izkaznice, dobili ob nakupih delno ali v celoti povrnjeno članarino ČZS.

TRGOVINE S POPUSTI V MARCU 2003:

1. **LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o., Zupanova 1, 4208 Šenčur**, daje imetnikom veljavne članske izkaznice ČZS 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarске opreme v vrednosti več kot 10.000 SIT.

2. **VELETRGOVINA VEMA eksport – import, d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR**, daje imetnikom veljavne članske izkaznice ČZS 5-odstotni popust pri gotovinskem plačilu v vrednosti od 10.001 SIT do 50.000 SIT in 10-odstotni popust pri gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 50.001 SIT v prodajnih enotah v Mariboru in v enoti na Brdu pri Lukovici. Pri plačilu s plačilno kartico je popust za 2-odstotka nižji.

3. **Čebelarstvo RIHAR - KOČJAN, s.p., čebelarstvo in izdelava čebelarске opreme, Gabrje 42, DOBROVA**, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 10.000 SIT, le na sedežu podjetja.

4. **APIS M&D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA**, daje imetnikom veljavne članske izkaznice ČZS 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarске opreme v vrednosti več kot 10.000 SIT, le na sedežu podjetja.

5. **MIZARSTVO KRŽE, Idrijska 10, VRHNIKA**, daje imetnikom članske izkaznice ČZS 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 10.000 SIT.

Čebelarška zveza Slovenije

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA, TEL.: 01/755 13 17

GSM: 041/420 200

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
– Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

NOVO: Pri nakupu desetih panjev vam podarimo prašilček.

V ZALOGI:

- panji AŽ (9s, 10s, 12s)
- prašilčki (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Frančič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ panjev
- trietažni AŽ (10 s)
- AŽ Kozinc 11 + 3

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo: (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 729 61 32.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si – urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@iol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukur in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukur, mag. Mira Jenko - Rogelj,

Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., čebelarški mojster Franci Marolt in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2003 za nečlane je 9.000,00 SIT. Posamezna številka stane 800 SIT za člane oz. 850 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 7.700 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovtisku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 40 USD.

Priprava za tisk: Prepress, d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Ljubljana, d.d., 1295 Ivančna Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOČJAN

Robert Kocjan s. p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel./faks: ++386(0)1/364 11 06

GSM: 031/351 964

e-pošta: robineli@sint.net

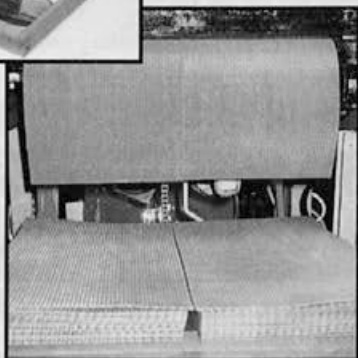
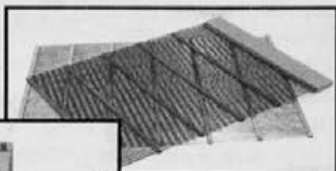
Izdelujemo:

- žične matične rešetke
- testne mreže
- plastična obešala
- plastične odtočne pipe
- plastična razstojšča
- čebelarske lopatke
- lovilce rojev (lesice)
- sladkorne pogače
- rogljičene satnike iz lipe
- žico za žičenje

Storitve:

- kuhamo voščine (1.10. - 15.4.)
- meljemo sladkor

**Izdelujemo kakovostne hladnovaljane
satnice vseh dimenzij. Vosek steriliziran.
Vosek in voščine menjamo za satnice takoj.**

NOVO - NOVO - NOVO - NOVO

Odpri smo trgovino z vso preostalo
čebelarsko opremo.

delovni čas:

ponedeljek - petek od 8 - 12 in od 15 - 18 ure
sobota od 8 - 12 ure

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico
priznamo popust!

ZMERNOST CEN - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU